

Dijital Dünyada Sınır Koymak: Lise Öğrencileriyle Dijital Mahremiyet Farkındalığına Yönelik Yaratıcı Drama Çalışması

Ceren Karabıyık¹, Gökhan Karaosmanoğlu²

Makale Bilgisi

DOI: 10.21612/yader.2026.0011

Makale Geçmişi

Gönderim: 21.03.2026

Kabul: 21.07.2026

Anahtar Sözcükler

Yaratıcı drama

Dijital mahremiyet

Sosyal medya

Lise öğrencileri

Makale Türü

Araştırma makalesi

Öz

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin yaratıcı drama yoluyla dijital mahremiyet farkındalıklarını geliştirmek ve dramanın sosyal medya mahremiyetini koruma becerilerine etkisini incelemektir. Araştırma, nicel ve nitel verilerin birlikte kullanıldığı karma yöntem deseninde yürütülmüş olup çalışma grubunu 14 lise öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında altı oturumdan oluşan Dijital Mahremiyete Yönelik Drama Programı uygulanmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda Gelbal Odabaş vd. (2021) tarafından geliştirilen Ergenler İçin Sosyal Medya Mahremiyetini Koruma Becerileri Ölçeği uygulama öncesinde ön test, uygulama sonrasında ise son test olarak uygulanmıştır. Nitel veriler ise drama uygulamalarının ardından katılımcılarla paylaşılan Yaratıcı Drama Oturumlarını Değerlendirme Formu yardımıyla toplanmıştır. Nicel bulgular, katılımcıların sosyal medya mahremiyetini koruma becerilerinde anlamlı bir artış olduğunu; öz yeterlik, gizliliği koruma eğilimi ve gizliliği koruma davranışı alt boyutlarında ön test-son test puanları arasında anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir. Nitel bulgular ise öğrencilerin kişisel sınır farkındalıklarının güçlendiğini, mahremiyet kavramını etik bir sorumluluk olarak içselleştirdiklerini ve çevrim içi ortamda daha bilinçli tercihler yaptıklarını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, yaratıcı dramanın katılımcıların bilişsel ve duyuşsal öğrenmelerini destekleyerek dijital mahremiyet ve sosyal medya mahremiyetini koruma farkındalıklarını artırdığı söylenebilir. Bu doğrultuda, okul programlarında dijital mahremiyet ve dijital vatandaşlık konularının yaratıcı drama temelli etkinliklerle ele alınması önerilmektedir.

© 2026 by Yaratıcı Drama Dergisi.
This work is licensed under a Creative
Commons Attribution-NonCommercial
4.0 International License (CC BY-NC
4.0).

SCREENED BY

Önerilen Atıf

Karabıyık, C. & Karaosmanoğlu, G. (2026). Dijital dünyada sınır koymak: Lise öğrencileriyle dijital mahremiyet farkındalığına yönelik yaratıcı drama çalışması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 21(2), 245-266. <https://doi.org/10.21612/yader.2026.0011>

1. Piskolojik Danışman ve Rehber Öğretmen, Eskişehir Emine-Emir Şahbaz Bilim ve Sanat Merkezi, Eskişehir, Türkiye, e-posta: cerenkarabiyikk@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0002-6028-2022>
2. Dr. Öğretim Üyesi, Ankara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Ankara, Türkiye, e-posta: gkaraosmanoglu@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6612-4669>

Giriş

Günümüzde internet, bilgi ve iletişim teknolojilerinin en yaygın kullanılan bileşenlerinden biridir ve eğlence, bilgi edinme, iletişim, sosyal etkileşim gibi çeşitli amaçlarla kullanılmaktadır. Dünya çapında yaygınlaşan bir iletişim ağı olarak insanların sosyal yaşamının vazgeçilmez bir parçası olan internet; akıllı telefonlar, etkileşimli tahtalar, tabletler, bilgisayarlar ve diğer teknolojik araçlarla yaygınlığını artırmıştır. Digital 2024 Raporu'na göre ortalama bir internet kullanıcısı günde 6 saat 40 dakika internet kullanmaktadır. Türkiye'deki kullanıcıların 6 saat 57 dakika ile dünya ortalamasının üzerinde olduğunu belirten rapora göre Türkiye'deki internet kullanıcısı sayısı 77,3 milyona ulaşmıştır (Kemp, 2024). Türkiye İstatistik Kurumu tarafından gerçekleştirilen Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması'na (2024) göre Türkiye'de internete erişim olanağı olan hane oranı %94,1, interneti düzenli kullanan bireylerin oranı ise %82,7'dir. Aynı kurumun Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması (2024) verilerine göre, 6–15 yaş grubunda internet kullanım oranı %91,3'tür. Cinsiyete göre incelendiğinde ise 2021 yılında erkek çocuklarında %83,9 olan oran 2024 yılında %92,2'ye, kız çocuklarında %81,5 olan oran ise 2024 yılında %90,3'e yükselmiştir.

İnternetin kolay erişilebilir olması, farklı yaş gruplarından bireylerin çevrim içi ortamlara erişimini artırmaktadır. Gaming in Türkiye Raporu'na (2021) göre Türkiye, video oyunlarının en yaygın oynandığı ülkeler arasında yedinci sırada yer almaktadır. Rapora göre, 12–18 yaş aralığındaki oyuncular, internet üzerinden oyun oynayanların %25'ini oluşturmaktadır. Aynı raporda bu yaş grubundaki oyuncuların özellikleri şu şekilde tanımlanmaktadır: “Liseye/ortaokula gidiyor. Telefonda oyun oynuyor. Gündüz okulda ve zamanı kısıtlı. Erken uyur.” Çocuklarda Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması'nın 2024 yılı verilerine göre, internet kullanan çocukların %42,9'u hafta içi, %53,6'sı ise hafta sonu yaklaşık iki saat ve daha fazla süre internette vakit geçirmiştir. Yaş gruplarına göre incelendiğinde, hafta içi bu oran 6–10 yaş grubu için %30,6, 11–15 yaş grubu için ise %54,4 olmuştur. Aynı yaş grubunda dijital oyun oynama oranı 2024 yılında erkek çocuklarda %85,0, kız çocuklarda ise %58,7 olarak belirlenmiştir.

Tüm bu istatistikler değerlendirildiğinde, Türkiye'de internet kullanan çocuk sayısının her geçen gün arttığı görülmektedir. Kullanıcı sayısındaki artış ve internette geçirilen sürenin uzaması, çeşitli riskleri de beraberinde getirmektedir. Bunlar arasında çevrim içi ortamda başkalarına zarar verme, dolandırıcılık, dijital şiddet, etik dışı kullanım, yanlış bilgiye maruz kalma veya yanlış bilgi yayma, uygunsuz içeriklere erişim, sanal arkadaşlıklar, problemlili internet kullanımı ve internet bağımlılığı yer almaktadır (Ceyhan vd., 2007). Çocukların karşı karşıya olduğu dijital mahremiyet sorunları genellikle yabancı tehlikesi ile ilişkilendirilirken, zararlı dijital içerikler ve bilginin güvenilirliği de önemli sorunlar arasında değerlendirilmektedir (Livingstone, Stoilova ve Nandagiri, 2019). Araştırmalar, ergenlerin gelişim dönemi özellikleri nedeniyle internet kullanımı açısından önemli bir risk grubunu oluşturduğunu göstermektedir (Doğan vd., 2008). Bu dönemde çevrim içi ortam, kendini ifade etme ve sosyalleşme alanı olarak görülürken ebeveyn gözetiminden kaçınma eğilimi de artmaktadır. Ergenler kişilerarası mahremiyete önem vermekle birlikte, kişisel verilerinin ticari amaçlarla kullanılmasına ilişkin kaygıları daha düşük düzeyde kalmakta ya da bunu kontrol edilemeyen bir gerçeklik olarak kabul etmektedirler (Livingstone vd., 2019).

Ergenler açısından başlıca endişe kaynakları arasında internet ortamındaki güvenlik riskleri ve paylaşılan bilgilerin gizliliği yer almaktadır. Bunun temel nedenlerinden biri, zararlı ve istenmeyen

çevrim içi içeriklerin ergenleri çeşitli risklerle karşı karşıya bırakabilmesi; problemli davranışlar geliştirmelerine, cinsel istismar riskine maruz kalmalarına ve bazı durumlarda intihar düşüncesi ya da davranışıyla ilişkilendirilebilecek olumsuz sonuçlar doğurabilmesidir. İnternet kullanımına bağlı olarak bağımlılıkların gelişmesi ve psikolojik bozuklukların ortaya çıkması da söz konusu tehlikeler arasında yer almaktadır. İnternetin güvensiz ve bilinçsiz kullanımının ergenler üzerinde giderilmesi güç etkiler oluşturduğu ve çeşitli sosyal ve psikolojik sorunlara yol açtığı bilinmektedir (Bayzan ve Özbilen, 2011). Bu durum ekran bağımlılığı, siber zorbalık, dijital istismar, içe kapanma ve sosyal izolasyon gibi sonuçlara yol açabilmektedir.

Günümüzde sosyal medyanın yaygın kullanımı, ergenlerin dijital mahremiyetlerini koruma becerilerine ilişkin kaygıları artırmaktadır. Bu nedenle yalnızca farkındalığı artırmaya değil, aynı zamanda davranışsal becerilerin gelişimini desteklemeye yönelik eğitim yaklaşımlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Çevrim içi ortamdaki güvenlik risklerinin azaltılması ve paylaşılan bilgilerin gizliliğinin korunması, kuşkusuz gençlerle dijital mahremiyet konusunda yürütülecek eğitim çalışmalarıyla mümkündür. Farklı toplum ve kültürlerde farklı biçimlerde tanımlanan mahremiyet kavramı, genellikle gizlilik olarak anlaşılmakta ve kişisel verilerin değer kazanmasıyla birlikte önemi giderek artmaktadır (Furnell ve Phippen, 2012). Dijital mahremiyet ise modern dünyada bireyin kişisel verileri ve dijital kimliği üzerindeki kontrolünü ifade eden çok boyutlu bir hak alanı olarak tanımlanmaktadır. Günümüzde bu kavram yalnızca teknik bir veri güvenliği meselesi olmaktan çıkmış; hukuki, kültürel ve teknolojik gelişmelerle şekillenen dinamik bir hak alanına dönüşmüştür (Yanık, 2025). Türkiye’de kişisel verilerin korunmasına ilişkin hukuki çerçeve, 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile düzenlenmektedir. Kanunun 3. Maddesinde kişisel veri, kimliği belirli veya belirlenebilir gerçek kişiye ilişkin her türlü bilgi olarak tanımlanırken; 6. maddede özel nitelikli kişisel veriler ayrı bir kategori olarak ele alınmaktadır (6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu, 2016). Bu kapsamda kişisel veriler arasında ad ve soyad, doğum tarihi, telefon numarası, e-posta adresi ve IP adresi gibi bilgiler ile sağlık verileri, biyometrik ve genetik veriler, siyasi düşünce, dinî inanç ve etnik köken gibi daha yüksek düzeyde korunması gereken özel nitelikli kişisel veriler yer almaktadır. Bu sınıflandırma, dijital ortamlarda paylaşılan bilgilerin farklı düzeylerde korunmasını gerekli kılmaktadır. Bireylerin kimlik bilgileri, iletişim bilgileri, konum bilgileri ve çevrim içi kimliklerine ilişkin pek çok veri dijital ortamlarda kolaylıkla paylaşılabilir. Özellikle ergenlik dönemindeki gençler, bu verilerin doğurabileceği riskleri yeterince değerlendirmeden çevrim içi ortamlarda paylaşabilmektedir. Nitekim dijital teknolojilerle iç içe büyüyen “dijital yerli” gençlerin çevrim içi mahremiyet farkındalıklarının, beklenenin aksine yüksek değil orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu durum, dijital teknolojileri yoğun biçimde kullanmanın tek başına dijital mahremiyet konusunda yeterli bilinç oluşturmadığını göstermektedir (Bozdağ Tulum, 2025).

Günümüzde birçok internet sitesi ve dijital platform kullanıcılarından kişisel veriler talep etmektedir. Livingstone vd.’ne (2011) göre, 9–16 yaş aralığındaki çocukların %34’ü hiç tanımadıkları kişileri sosyal ağlarına eklemekte, %15’i ise tanımadıkları kişilerle kişisel bilgilerini paylaşmaktadır. Gençlerin mahremiyete önem verdiklerini ifade etmelerine rağmen sosyal kabul görme veya dijital platformların sunduğu olanaklardan yararlanma amacıyla kişisel verilerini paylaşmaya devam etmeleri, literatürde “mahremiyet paradoksu” olarak tanımlanmaktadır (Livingstone vd., 2019). Bu paradoks, çocukların ve ergenlerin dijital ortamlarda korunmasının yalnızca bireysel farkındalık ve rıza mekanizmalarına bırakılamayacağını; platformların ve hukuki düzenlemelerin de koruyucu

sorumluluk üstlenmesini gerekli kılmaktadır. Dijital mahremiyetin korunmasında ebeveynlerin rolü ise koruma ile özerklik arasında hassas bir denge kurulmasını gerektirmektedir. Bu doğrultuda Türkiye’de çocukların dijital ortamlarda korunmasına yönelik yasal düzenleme girişimleri gündeme gelmiş; dijital platformlara çocuk haklarının ve mahremiyetin korunmasına ilişkin çeşitli yükümlülükler getirilmesini öngören Dijital Ortamda Çocuk ve Gençlerin Korunması Hakkında Kanun Teklifi Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne sunulmuştur (TBMM, 2025). Bu gelişmeler, çocuk ve ergenlerin dijital mahremiyetlerinin korunmasında hukuki düzenlemelerin önemini ortaya koymakla birlikte, dijital mahremiyet konusunda farkındalık ve güvenli davranış geliştirmeye yönelik eğitim uygulamalarının gerekliliğini de göstermektedir. Benzer şekilde, lise öğrencileriyle yürütülen bir araştırmada sosyal medya kullanım süresi arttıkça dijital mahremiyet bilincinin azaldığı, buna paralel olarak dijital mahremiyet kaygısının da düştüğü belirlenmiştir (Tatlıoğlu ve Gülcan, 2025). Bu bulgu, dijital ortamlara yoğun biçimde maruz kalmanın öğrencilerin mahremiyet risklerini normalleştirmelerine ve çevrim içi ortamlarda daha az temkinli davranmalarına yol açabileceğini düşündürmektedir.

Ergenler için çeşitli riskler barındıran internet ortamının güvenli ve yararlı bir öğrenme alanına dönüşmesi, çocukların güvenli ve bilinçli internet kullanımının desteklenmesi, problemli internet kullanımının önlenmesi ve dijital mahremiyet farkındalığının geliştirilmesiyle mümkün olabilir. Çocukların çevrim içi riskleri tanımaları ve problemli internet kullanımını önleyebilecek bilgi ve beceriler kazanmaları, okul temelli eğitim uygulamalarıyla desteklenebilir. Bu süreçte çocukların yalnızca teknik dijital becerilerinin değil, aynı zamanda eleştirel düşünme, karar verme, iletişim kurma ve çevrim içi ortamlardaki riskleri değerlendirme becerilerinin geliştirilmesi de önem taşımaktadır. Bu doğrultuda Avrupa Komisyonu tarafından yayımlanan Küçüklerin Çevrim İçi Ortamda Korunmasına Yönelik Rehber İlkeler, çocukların çevrim içi ortamlarda korunmasında gizlilik, güvenlik ve çocuk hakları temelli bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiğine dikkat çekmektedir. Rehber ilkeler, dijital hizmet sağlayıcılarının çocukların kişisel verilerini ve mahremiyetlerini koruyacak önlemler almasını, güvenli ve mahremiyet odaklı tasarım ilkelerini benimsemesini ve çocukların dijital becerilerini destekleyen güvenli çevrim içi ortamlar oluşturmasını önermektedir (European Commission, 2025).

Çocukların dijital mahremiyetinin korunması, psikososyal gelişimleri ve temel haklarının güvence altına alınması açısından yaşamsal öneme sahiptir. Mahremiyet ihlalleri; siber zorbalık, cinsel istismar ve grooming (çevrim içi ikna) gibi ciddi riskleri beraberinde getirebilmektedir (Aksoy vd., 2025). Ayrıca çocukların çevrim içi faaliyetlerinin verileştirilmesi, ticari açıdan manipüle edilmelerine ve özerkliklerinin kısıtlanmasına yol açabilmektedir (Livingstone vd., 2019). Bu bağlamda mahremiyet, çocuğun sağlıklı bir kimlik geliştirebilmesi için ihtiyaç duyduğu güvenli alanı temsil etmektedir. Literatürde, mahremiyet farkındalığını geliştirmeye yönelik ve dijital mahremiyeti de kapsayan uzun süreli eğitim uygulamalarının yürütüldüğü görülmektedir (Bendechache vd., 2021). Çocuklarda problemli internet kullanımının önlenmesi, dijital mahremiyet farkındalığının geliştirilmesi ve güvenli çevrim içi davranışların desteklenmesinde kullanılabilecek çeşitli yöntemler bulunmaktadır. Bu yöntemlerden biri olan yaratıcı drama, katılımcıların kendi yaşantılarından, bir konu ya da sorundan hareketle herhangi bir metne bağlı kalmaksızın role girdikleri ve doğaçlamalar gerçekleştirdikleri yaşantısal bir öğrenme yöntemidir. Yaratıcı drama; herhangi bir fikir, durum ya da yaşantıdan yola çıkılarak rol oynama ve doğaçlama teknikleri aracılığıyla canlandırmaların gerçekleştirildiği bir süreçtir. Bu süreçte kendiliğindenlik ve “-mış gibi yapma”, yaratıcı dramanın temel özellikleri arasında yer almaktadır (Adıgüzel, 2019).

Yaratıcı drama aracılığıyla öğrenciler kendilerini ve çevrelerini tanıma fırsatı bulmakta; beden dillerini, jest ve mimiklerini etkili bir biçimde kullanarak özgüven geliştirmektedirler (Metinnam ve Karaosmanoğlu, 2021). Drama ayrıca öğrencilerin sorumluluk alma, inisiyatif kullanma ve özgüvenli davranma becerilerini geliştirmelerine katkı sağlamaktadır (Adıgüzel, 2019). Siber zorbalık gibi olumsuz deneyimlerle karşılaşıldığında mağdurun duygularını anlama ve dijital ortamlarda daha etik davranışlar sergileme konusunda farkındalık geliştirilmesine de katkıda bulunmaktadır (Karaosmanoğlu, Adıgüzel ve Özdemir Şimşek, 2023). Bu bağlamda çocukların ve gençlerin çevrim içi ortamlardaki alışkanlıklarının yaratıcı drama yöntemiyle ele alınması, bu alışkanlıkların sorgulanmasını ve yeniden değerlendirilmesini kolaylaştırarak yürütülecek eğitim çalışmalarının etkililiğini artırabilir.

Literatür incelendiğinde, mevcut çalışmaların dijital mahremiyeti farklı boyutlarıyla ele aldığı ve öğrencilerin dijital mahremiyet farkındalıkları ile dijital okuryazarlık düzeylerini ortaya koyduğu görülmektedir. Bununla birlikte, bu farkındalığın öğrencilerin günlük dijital davranışlarına nasıl yansıtılabileceği ve eğitim ortamlarında hangi yöntemlerle geliştirilebileceğine ilişkin uygulamalı araştırmaların sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Özellikle yaratıcı drama gibi katılımcı ve yaşantıya dayalı yaklaşımların dijital mahremiyet eğitimindeki etkililiğini inceleyen çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir.

Bu araştırmada, lise öğrencilerinin dijital mahremiyet farkındalıklarını geliştirmeyi amaçlayan bir yaratıcı drama programı planlanmıştır. Program kapsamında katılımcıların dijital mahremiyet kavramına ilişkin bilgi düzeylerinin artırılması, çevrim içi ortamlarda güvenli davranış geliştirmelerinin desteklenmesi ve dijital mahremiyetlerini korumaya yönelik becerilerinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu süreçte katılımcılar, kurgusal bir bağlam içinde dijital mahremiyete ilişkin sorunları fark etmiş; kendi davranışlarını ve bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanma alışkanlıklarını gözden geçirme fırsatı bulmuşlardır. Drama oturumlarında katılımcılar, günlük yaşamlarında karşılaştıkları dijital mahremiyet sorunlarını çeşitli roller aracılığıyla canlandırmış ve bu durumlara yönelik çözüm yollarını birlikte tartışmışlardır. Böylece katılımcılar hem kendi dijital davranışlarını sorgulama hem de dijital mahremiyetlerini korumaya yönelik bilgi, beceri ve farkındalıklarını yaşantıya dayalı bir öğrenme süreci içinde geliştirme olanağı bulmuşlardır. Araştırmada yaratıcı drama yönteminin lise öğrencilerinin dijital mahremiyet farkındalığı ve sosyal medya mahremiyetini koruma becerileri üzerindeki etkisi incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki araştırma sorularına yanıt aranmıştır.

- Öğrencilerin mahremiyet ve dijital mahremiyet kavramlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğrencilerin sosyal medya mahremiyetini koruma becerileri, yaratıcı drama uygulaması öncesinde ve sonrasında nasıl değişmektedir?
- Öğrencilerin dijital mahremiyete yönelik yaratıcı drama oturumlarına ilişkin görüşleri nelerdir?
- Öğrencilerin yaratıcı dramanın dijital mahremiyet farkındalıkları üzerindeki etkisine ilişkin görüşleri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, nicel deneysel sürece nitel verilerin gömülü olarak yerleştirildiği iç içe geçmiş karma yöntem benimsenmiştir (Creswell ve Plano Clark, 2018). Araştırmanın nicel boyutunda, yaratıcı drama uygulamasının etkililiğini belirlemek amacıyla tek gruplu ön test-son test deseni kullanılmıştır (Büyüköztürk vd., 2025). Bu doğrultuda, Gelbal Odabaş, İlhan ve Kılıçer (2021) tarafından geliştirilen Ergenler İçin Sosyal Medya Mahremiyetini Koruma Becerileri Ölçeği, yaratıcı drama uygulaması öncesinde ön test, uygulama sonrasında ise son test olarak uygulanmıştır. Araştırmanın nitel boyutunda ise katılımcıların yaratıcı drama sürecine ilişkin görüş ve deneyimlerini ayrıntılı biçimde ortaya koymak amacıyla, drama oturumlarının ardından çevrim içi ortamda uygulanan Yaratıcı Drama Oturumlarını Değerlendirme Formu aracılığıyla nitel veriler toplanmıştır. Nicel ve nitel veriler ayrı ayrı analiz edilmiş; elde edilen bulgular araştırmanın yorumlanması aşamasında birlikte değerlendirilerek bütüncül bir bakış açısıyla yorumlanmıştır.

Araştırmanın uygulama süreci üç aşamadan oluşmuştur. İlk aşamada katılımcılara ön test uygulanmıştır. İkinci aşamada dijital mahremiyet farkındalığını geliştirmeye yönelik yaratıcı drama oturumları gerçekleştirilmiştir. Son aşamada ise aynı ölçek son test olarak yeniden uygulanmış, ayrıca süreç boyunca toplanan nitel veriler analiz edilmiştir.

Yaratıcı drama sürecinde katılımcılar, dijital mahremiyet ihlallerine ilişkin gerçek yaşamdan örnek olayları canlandırmış, farklı rollere girerek bu durumları birey, akran, aile, öğretmen ve dijital platformlar açısından değerlendirmiştir. Rol oynama, doğaçlama ve grup tartışmaları aracılığıyla katılımcılar dijital mahremiyet sorunlarının nedenlerini, olası sonuçlarını ve çözüm yollarını birlikte tartışmış; kişisel veri paylaşımı, çevrim içi güvenlik, siber zorbalık ve dijital sorumluluk gibi konuları farklı bakış açılarından ele almışlardır. Böylece katılımcılar yalnızca dijital mahremiyet sorunlarını tanımlamakla kalmamış, aynı zamanda çözüm önerileri geliştirerek kendi dijital davranışlarını eleştirel biçimde değerlendirme fırsatı bulmuşlardır. Bu süreç, katılımcıların eleştirel düşünme, problem çözme, iş birliği ve karar verme becerilerini desteklerken, dijital mahremiyeti yalnızca bireysel değil, aynı zamanda toplumsal boyutlarıyla da değerlendirmelerine olanak sağlamıştır.

Çalışma Grubu

Araştırma, bir ortaöğretim kurumunda öğrenim gören 14 lise öğrencisi ile yürütülmüştür. Katılımcılar, araştırmaya katılmaya istekli ve hazır olmaları ile coğrafi yakınlık, erişilebilirlik ve belirli bir zaman diliminde ulaşılabilirlik gibi pratik ölçütler dikkate alınarak kolay örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir (Creswell, 2012; Given, 2008). Araştırmaya katılım ölçütleri; katılımcıların lise öğrencisi olmaları, bilgi ve iletişim teknolojilerini (cep telefonu, sosyal medya ve internet vb.) kullanmaları ve drama oturumlarına düzenli olarak katılabilecek durumda olmalarıdır. Katılımcılardan dokuzu 9. sınıfta, üçü hazırlık sınıfında, birer öğrenci ise 11. ve 12. sınıfta öğrenim görmektedir. Tüm katılımcıların cep telefonu bulunmaktadır ve ortaokuldan bu yana cep telefonu kullanmaktadırlar. En sık kullandıkları çevrim içi platformlar WhatsApp, Instagram, TikTok, Snapchat, X (Twitter), YouTube, Bluesky, Pinterest ve Facebook'tur. Katılımcıların sosyal medya kullanımına ilişkin ifadeleri, genel olarak aktif kullanıcılar olduklarını; bununla birlikte özel veri paylaşımı, dijital mahremiyet ihlalleri ve uzun süreli internet kullanımı gibi konularda çeşitli sorunlarla karşılaştıklarını göstermektedir. Katılımcıların sosyal medya ve internet kullanım alışkanlıkları, bu teknolojilerin

onlar için yalnızca bir boş zaman etkinliği değil, günlük yaşamlarının düzenli ve aktif bir parçası olduğunu ortaya koymaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, yaratıcı drama uygulamasının öncesinde ve sonrasında Gelbal Odabaş vd. (2021) tarafından geliştirilen Ergenler İçin Sosyal Medya Mahremiyetini Koruma Becerileri Ölçeği uygulanmıştır. Drama oturumlarında katılımcıların konuya ilişkin bireysel farkındalıklarını, deneyimlerini ve çözüm önerilerini belirlemek amacıyla internet kullanımı, çevrim içi ortamlarda karşılaşılan sorunlar ile mahremiyet ve dijital mahremiyet kavramlarına ilişkin sorular yöneltilmiştir. Katılımcılar bu sorulara yazılı olarak yanıt vermiş, yanıtlar araştırma süreci boyunca kayıt altına alınmıştır. Drama çalışmasının ardından, katılımcıların yaratıcı drama sürecine ilişkin deneyimlerini ve geri bildirimlerini sistematik biçimde değerlendirmek amacıyla çevrim içi ortamda Yaratıcı Drama Oturumlarını Değerlendirme Formu uygulanmıştır. Formda katılımcılardan üç tema altında yer alan soruları yanıtlamaları istenmiştir: (1) Dijital Mahremiyet Farkındalığı (dijital ortamlarda veri paylaşımı, verilerin kimlerle ve nasıl paylaşıldığı, mahremiyet ve kişisel bilgilerin gizliliği), (2) Yaratıcı Drama Süreci (yaratıcı dramanın dijital mahremiyet farkındalığına katkısı; rollerin, doğaçlamaların, fiziksel etkinliklerin ve oyunların etkisi) ve (3) Çözüm Önerileri (dijital mahremiyete ilişkin bireysel, toplumsal ve teknolojik çözüm yolları).

Verilerin Analizi

Nicel verilerin analizinde Sosyal Medya Mahremiyetini Koruma Becerileri Ölçeği'nden elde edilen ön test ve son test puanları kullanılmıştır. Katılımcıların ön test ve son test puanları arasındaki farklılıkları incelemek amacıyla bağımlı örneklem t-testi uygulanmıştır. Analizler, ölçeğin toplam puanı ile öz yeterlik, gizliliği koruma eğilimi ve gizliliği koruma davranışı alt boyutları için ayrı ayrı gerçekleştirilmiştir.

Nitel veriler ise içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve veri analizinde Creswell (2007) tarafından önerilen adımlar izlenmiştir. Bu kapsamda katılımcılardan elde edilen yazılı veriler dijital ortama aktararak analiz sürecine hazırlanmıştır. Araştırmacılar verileri birden fazla kez inceleyerek genel bir çerçeve oluşturmuş ve temel anlam örüntülerini belirlemiştir. Veriler, araştırma soruları doğrultusunda anlamlı birimlere ayrılarak kodlanmış; bu kodlardan hareketle ana temalar ve kategoriler geliştirilmiştir. Kodlama sürecinin araştırma problemiyle tutarlı biçimde yürütülmesi amacıyla hem önceden belirlenmiş hem de veriden türetilmiş kodlar birlikte kullanılmıştır (Miles ve Huberman, 1994; Creswell, 2012). Temalar arasındaki ilişkiler incelenerek katılımcıların dijital mahremiyet ve yaratıcı dramaya ilişkin görüşlerindeki benzerlikler ve farklılıklar ortaya konmuştur. Ayrıca örüntüler arasındaki benzerliklerden yararlanılarak tekrar eden yapı ve ilişkiler belirlenmiş ve bulgular bütüncül bir bakış açısıyla yorumlanmıştır (Patton, 2014).

Geçerlik ve Güvenilirlik

Araştırmada nitel verilerin geçerlik ve güvenilirliğini sağlamak amacıyla veri toplama süreci ayrıntılı biçimde raporlanarak şeffaflık ve izlenebilirlik sağlanmıştır. Analiz süreci iki araştırmacı tarafından bağımsız olarak yürütülmüş; kodlama işlemi araştırma soruları doğrultusunda sistematik biçimde gerçekleştirilmiş ve hem önceden belirlenen hem de veriden türetilen kodlar birlikte kullanılarak kavramsal tutarlılık sağlanmıştır. Kodlar ve temalar araştırmacılar arasında karşılaştırılarak uzlaşıya varılmış, farklılıklar tartışılarak nihai temalar oluşturulmuştur. Ayrıca oluşturulan temalar katılımcı

ifadeleriyle desteklenmiş, veriler bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilerek araştırmacı özneliliğinin olası etkisi en aza indirilmeye çalışılmıştır.

Dijital Mahremiyete Yönelik Drama Programı

Araştırmanın amaçları doğrultusunda öğrencilerin dijital mahremiyet farkındalıklarını geliştirmek amacıyla bir yaratıcı drama programı hazırlanmıştır. Programın geliştirilme sürecinde araştırmanın amacı ve ilgili alan yazını doğrultusunda konu başlıkları, kazanımlar ve her oturumun öğrenme hedefleri belirlenmiştir. Her biri üç saat süren altı oturumdan oluşan program, öğrencilerin kişisel sınırlar, mahremiyet ve dijital ortamlarda güvenli davranış konularında farkındalık geliştirmelerini sağlayacak biçimde yapılandırılmıştır.

İlk oturum olan “Benim Güven Çemberim”, öğrencilerin kişisel sınırlar ve mahremiyet kavramlarını tanımlarına odaklanmıştır. İkinci oturum “Kendi Sesimizi Duymanın Yolu: Hayır Demek” kapsamında farklı sosyal durumlarda hayır deme becerileri, bu süreçte kullanılabilecek ifade biçimleri ve olası sonuçlarla başa çıkma yolları ele alınmıştır. Üçüncü oturum “Dijital Ayak İzlerimiz: Sanal Dünyada Bıraktığımız İzler” başlığı altında dijital mahremiyetin önemi, kişisel veri türleri ve dijital ayak izi kavramı örneklerle incelenmiştir. Dördüncü oturum “Görünmez Kameralar: Bizi Kim İzliyor?” kapsamında çevrim içi ortamlarda kişisel verilerin toplanması, saklanması ve kullanılması ile mahremiyet ihlalleri ve bu durumlara yönelik uygun tepkiler üzerinde durulmuştur. Beşinci oturum “Dijital Dünyada Sınırlar: Ne Paylaşıyorum Ne Saklıyorum?” başlığı altında dijital mahremiyetin temel bir hak olduğu, kişisel bilgilerin korunmaması durumunda karşılaşılabilecek riskler ve dijital ayak izinin kalıcılığı ele alınmıştır. Son oturum olan “Dijital Mahremiyetin Kahramanları: Sınırlar ve Rıza” ise öğrencilerin dijital ortamlarda sınır koyma ve başkalarının sınırlarına saygı gösterme becerilerini geliştirmelerini, hayır deme durumlarını analiz etmelerini ve uygun başa çıkma stratejileri geliştirmelerini amaçlamıştır.

Araştırma ve Yayın Etiği

Araştırmanın yürütülebilmesi için gerekli etik kurul onayı, Ankara Üniversitesi Etik Kurulunun 25.09.2024 tarihli ve 635/5996 sayılı kararı ile alınmıştır. Katılımcılara araştırmanın amacı açık bir şekilde açıklanmış; katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı ve araştırmanın herhangi bir aşamasında herhangi bir gerekçe göstermeksizin çalışmadan çekilebilecekleri belirtilmiştir. Ayrıca katılımcılardan elde edilen bilgilerin gizli tutulacağı ve yalnızca araştırma amaçları doğrultusunda kullanılacağı konusunda güvence verilmiştir. Araştırma süreci, etik kurul tarafından onaylanan ilke ve esaslara uygun olarak yürütülmüştür.

Bulgular

Sosyal Medya Mahremiyetini Koruma Becerilerine İlişkin Nicel Bulgular

Sosyal Medya Mahremiyetini Koruma Becerileri Ölçeği’nden elde edilen puanlar, ön test ve son test uygulamaları temel alınarak karşılaştırılmıştır. Ölçeğin toplam puanı, tüm maddelerden alınan puanların toplanmasıyla hesaplanmıştır. Ölçekten alınabilecek puanlar 27 ile 135 arasında değişmekte olup, yüksek puan katılımcıların sosyal medya mahremiyetini koruma becerilerinin yüksek, düşük puan ise bu becerilerin düşük olduğunu göstermektedir. Üç alt boyuttan oluşan ölçeğin ilk alt boyutu, sosyal medyada gizliliği koruma konusundaki güveni yansıtan öz yeterlik; ikinci alt boyutu, gizliliğe yönelik farkındalık ve mahremiyet duyarlılığını gösteren gizliliği koruma eğilimi;

üçüncü alt boyutu ise paylaşımı sınırlandırma, izin alma ve gizlilik ayarlarını kullanma gibi somut davranışları ölçen gizliliği koruma davranışdır (Gelbal Odabaş vd., 2021). Katılımcıların ön test ve son test puanları karşılaştırılarak ölçeğin toplam puanı ve alt boyutları için ortalama, standart sapma, ortalama fark ve bağımlı örneklem t-testi sonuçları hesaplanmıştır. On dört katılımcının ön test–son test karşılaştırmalarına ilişkin bulgular Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Sosyal Medya Mahremiyetini Koruma Becerileri Ölçeği Öntest–Sontest Sonuçları

Alt Boyut	ÖnTest Ort.	SonTest Ort.	Ort. Farkı	t(14)	p	Cohen’s d	95% GA
Özyeterlilik	26.27	37.73	+11.47	−9.02	< .001	2.33	(8.97, 13.96)
Gizliliği	39.00	45.80	+6.80	−3.31	.005	0.85	(2.77, 10.83)
Koruma Eğilimi	(9.47)	(3.67)					
Gizliliği	18.27	26.60	+8.33	−10.38	< .001	2.68	(6.76, 9.91)
Koruma Davranışı	(4.59)	(4.08)					
Toplam Ölçek	85.93 (17.72)	114.60 (10.11)	+28.67	−8.74	< .001	2.26	(22.24, 35.10)

18 saatlik Dijital Mahremiyete Yönelik Drama Programı sonrasında elde edilen sonuçlar, katılımcıların ölçek puanlarında anlamlı bir artış olduğunu göstermektedir. Öz yeterlik alt boyutunda ortalama puanların 26.27’den 37.73’e yükseldiği ve bu artışın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Elde edilen etki büyüklüğü, katılımcıların dijital ortamlarda gizliliklerini korumaya yönelik öz yeterlik düzeylerinin arttığını göstermektedir. Gizliliği Koruma Eğilimi alt boyutunda ortalama puanların 39.00’dan 45.80’e yükseldiği ve bu farkın anlamlı olduğu görülmüştür. Bu etki büyüklüğü, katılımcıların sosyal medyada gizliliğe ilişkin farkındalık ve duyarlılıklarının geliştiğine işaret etmektedir. Gizliliği Koruma Davranışı alt boyutunda ortalama puanların 18.27’den 26.60’a yükseldiği ve bu artışın istatistiksel olarak anlamlı olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar, katılımcıların sosyal medya mahremiyetini korumaya yönelik davranışlarında önemli bir gelişme olduğunu göstermektedir. Benzer biçimde, toplam ölçek puanı 85.93’ten 114.60’a yükselmiş ve bu artışın anlamlı olduğu belirlenmiştir. Toplam ölçek puanına ilişkin etki büyüklüğü yaratıcı drama programının katılımcıların sosyal medya mahremiyetini koruma becerilerinde önemli bir gelişimle ilişkili olduğunu göstermektedir.

Dijital Mahremiyet Farkındalığına ve Yaratıcı Drama Sürecine İlişkin Nitel Bulgular

Tablo 2

Ortaya Çıkan Temalar ve Kategoriler

Temalar	Kategoriler
Dijital Mahremiyetin Önemi	Dijital alanlarda kişisel bilgilerin korunması Dijital paylaşımlarda farkındalık
Dijital Alanlarda Farkındalık ve Risk Algısı	Dijital davranışların farkındalığı Risklerin fark edilmesi
Dijital Mahremiyet Pratikleri	Hesap ve içerik yönetimi Sosyal medyada paylaşımda dikkat
Günlük Yaşamda Dijital Mahremiyet	Güvenli davranış ve sınır koyma Farkındalıkla karar verme
Yaratıcı Dramanın Etkisi	Duyuşsal farkındalık ve güven geliştirme Bilişsel farkındalık ve öğrenme Günlük yaşamda uygulama ve davranış değişikliği

Dijital Mahremiyetin Önemi

Nitel bulgular, katılımcıların kişisel bilgilerin korunması bağlamında dijital mahremiyetin önemli ve hassas bir konu olduğuna ilişkin farkındalık geliştirdiklerini göstermektedir. Katılımcılar, doğaçlamalar aracılığıyla dijital mahremiyet ihlallerini deneyimleme ve bu ihlallerin olası sonuçlarını değerlendirme fırsatı bulmuşlardır. Doğaçlama süreçleri, kişisel bilgilerin paylaşılmasının sonuçlarını görünür kılarak bu bilgilerin dijital ortamlarda ne kadar hızlı yayılabileceğini somutlaştırmıştır. Bu deneyimlerin, katılımcıların dijital mahremiyete ilişkin bilgilerini bilişsel ve duyuşsal düzeyde anlamlandırmalarına katkı sağladığı söylenebilir. Nitekim K11, “Dijitalde gizliliğimizin en küçük bir hatayla tehlikeye girebileceğini öğrendim. Örneğin küçük bir fotoğrafla hakkımda bir sürü bilgi açığa çıkabilir.” sözleriyle bu farkındalığını ifade ederken, K1 “Gizliliğe önem vermek, yaptığım paylaşımlara dikkat etmemi sağladı. Sosyal medyanın tehlikeli bir yer olduğunu öğrendim.” sözleriyle dijital mahremiyetin önemine dikkat çekmiştir.

Paylaşımlarının dijital kimlikleri üzerindeki etkisini fark eden katılımcılar, bu konuda daha bilinçli davranmaya yönelik düşüncelerini ifade etmişlerdir. Drama sürecinde yer alan oyunlar ve fiziksel etkinlikler, katılımcıların yaptıkları paylaşımların mahremiyet üzerindeki etkilerini değerlendirmelerine katkı sağlamıştır. Doğaçlamalar ise çevrim içi ortamlarda gerçekleştirilen davranışların günlük yaşam üzerindeki olası yansımalarını fark etmelerine olanak sağlamıştır. K14, “Artık dijital mahremiyet kavramını daha iyi biliyorum ve sosyal medyadaki dijital ayak izine dikkat ediyorum,” sözleriyle farkındalığını ifade ederken, K6 “Konum bilgisini ve banka şifrelerini paylaşmayarak dijital mahremiyetimi koruyorum,” sözleriyle dijital ortamlarda paylaşılan bilgilerin oluşturabileceği risklere dikkat çekmiştir.

Dijital Alanlarda Farkındalık ve Risk Algısı

Çevrim içi ortam, doğası gereği ergenler açısından çeşitli riskler barındırmaktadır. K11'in drama sürecindeki gözlemlerine ilişkin "Post-itlerle etrafımızda bir dijital mahremiyet çemberi oluşturduk ve başkalarının alanlarını işgal ederken kendi alanımızı da savunmasız bıraktığımızı gözlemledim," ifadesi, dijital mahremiyete yönelik risklerin drama oturumları sırasında fark edildiğini göstermektedir. Ergenlerin yaşamlarını etkileyen bu duruma ilişkin farkındalığını ifade eden K6 ise "Dijital mahremiyetin hayatımızın her alanına etki edebildiğinin farkına vardım," sözleriyle mahremiyetin günlük yaşamın farklı alanlarındaki önemine vurgu yapmıştır. Katılımcılar, dijital ortamlardaki davranışlarının olası sonuçlarını drama etkinlikleri sırasında gözlemlene fırsatı bulmuş; dijital sınırları somut biçimde deneyimlemiş ve başkalarının alanına müdahale etme ya da kendi sınırlarının ihlal edilmesi durumlarını canlandırarak dijital mahremiyete ilişkin farkındalıklarını ve empati kurma becerilerini geliştirme olanağı elde etmişlerdir.

Drama sürecindeki doğaçlamalar, katılımcılara gerçek yaşama yakın örnekler sunmuş ve onları kurmaca bir bağlam içinde, gerçek yaşamda karşılaşılabilecekleri dijital riskleri değerlendirmeye hazırlayan deneyimsel bir alan oluşturmuştur. Çeşitli doğaçlamalara katılan K11, "Dikkat etmezsem tehlikeli olabileceğini öğrendim ve daha önce bunlara dikkat etmediğim için kendimi kötü hissettim," sözleriyle geçmişte göz ardı ettiği dijital risklere ilişkin farkındalık kazandığını ifade etmiştir. Drama sürecindeki doğaçlamalar, oyunlar ve tartışmalar, dijital risklerin duygusal boyutlarının deneyimlenmesine olanak sağlamıştır. Katılımcılar, hatalı davranışların olası sonuçlarını hem bilişsel hem de duyuşsal düzeyde değerlendirme fırsatı bulmuşlardır. Bu süreçte yaratıcı drama, katılımcıların kendi davranışlarını ve başkalarının sınırlarını gözlemleyerek öz değerlendirme yapmalarına katkı sağlamıştır.

Dijital Mahremiyet Pratikleri

Drama atölyelerinde katılımcılar, dijital hesaplarını ve içeriklerini yönetmeye ilişkin çeşitli stratejileri deneyimleme fırsatı bulmuşlardır. Drama sürecindeki oyunlar, fiziksel etkinlikler ve doğaçlamalar, katılımcılara sınır belirleme konusunda edindikleri bilgileri uygulamalı olarak deneyimleyebilecekleri bir öğrenme ortamı sunmuştur. K6'nın sınır belirlemeye ilişkin ifadesi, "Anahtar kelimelerle dijital mahremiyet sınırlarımızı belirlemek en çok etkileyen etkinlikti," ve K1'in "Paylaşımlara dikkat edeceğim. Yanlışlıkla herhangi bir şifremin, kişisel bilgimin veya fotoğrafımın paylaşılmasının önüne geçmiş oluyorum," sözleri, katılımcıların dijital mahremiyetlerini korumaya yönelik geliştirdikleri davranışlara ilişkin örnekler sunmaktadır.

Sosyal medyadaki paylaşımlar, özellikle lise öğrencileri açısından önemli bir dijital mahremiyet riski olarak öne çıkmaktadır. Drama atölyelerindeki doğaçlamalar, katılımcıların yanlış veya izin alınmadan yapılan paylaşımların olası sonuçlarını değerlendirmelerine olanak sağlamıştır. Katılımcılar, paylaşım yapmadan önce onay alma ve sosyal medyada içerik paylaşırken başkalarının mahremiyetini dikkate alma konusunda farkındalık geliştirdiklerini ifade etmişlerdir. K14'ün "Artık sosyal medyada arkadaşlarımı veya ailemi paylaşmadan önce onlarla iletişime geçerek yaşanabilecek sorunları en aza indirebilirim," ve K11'in "Sosyal medya hesaplarımda paylaştığım içeriklerde daha dikkatli oluyorum," sözleri, katılımcıların dijital paylaşımlarını daha bilinçli yönetmeye yönelik farkındalık geliştirdiklerini ve başkalarının mahremiyetine ilişkin duyarlılık kazandıklarını göstermektedir.

Günlük Yaşamda Dijital Mahremiyet

Çevrim içi ortamlarda güvenli davranma ve kişisel sınırlar belirleme, katılımcıların üzerinde önemle durduğu konular arasında yer almıştır. K13'ün, “Bu çalışmayla sosyal medya veya herhangi bir dijital ortamda kişisel hesaplarımın şifrelerini kimseye vermemem gerektiğini kavradım,” ve K6'nın, “Dijital mahremiyeti sağlama konusunda Snapchat gibi uygulamalarda konum bilgisini kapatmak gibi konularda yardımcı olacak,” ifadeleri, katılımcıların günlük yaşamda dijital güvenlik önlemleri alma, sınır koyma ve güvenli davranışlar geliştirme konusunda farkındalık kazandıklarını göstermektedir. Katılımcılar, günlük yaşamda karşılaşabilecekleri risk içeren durumları doğaçağlamış; bu durumları ve olası karar alma süreçlerini hem rol içinde hem de rol dışında tartışma fırsatı bulmuşlardır. Benzer biçimde K11'in, “Artık dijital mahremiyet kavramını daha iyi biliyorum ve sosyal medyadaki dijital ayak izine dikkat ediyorum,” sözleri, katılımcıların dijital mahremiyeti yalnızca kuramsal bilgiler yoluyla değil, yaşantıya dayalı deneyimler aracılığıyla anlamlandırdıklarını ve günlük yaşamdaki dijital davranışlarını yeniden değerlendirdiklerini göstermektedir.

Yaratıcı Dramanın Etkisi

Bulgular, yaratıcı dramanın katılımcıların dijital mahremiyete ilişkin farkındalıklarını geliştirmelerine ve günlük yaşama aktarabilecekleri davranışları sorgulamalarına katkı sağladığını göstermektedir. Drama süreci, katılımcıların duygusal açıdan kendilerini daha rahat ifade etmelerine, grup içinde güven duygusu geliştirmelerine ve deneyimlerini paylaşmalarına olanak sağlamıştır. Ayrıca farklı bakış açılarını anlamalarını ve empati kurmalarını destekleyen bir öğrenme ortamı oluşturmuştur. K14'ün, “Grup şeklinde drama yaptığımız kısım beni çok etkiledi; bir paylaşım yaparken başkalarını da düşünerek davranmam gerektiğini fark ettim,” sözleri, grup çalışmalarının birlikte düşünme ve başkalarının mahremiyetini dikkate alma konusunda katılımcılara fırsat sunduğunu göstermektedir. Benzer biçimde K10'un, “Hayır diyebilme tiyatrosu, hayır demenin normal bir davranış olduğunu ve çekinmeden uygulanabileceğini kavramama yardımcı oldu,” sözleri, sınır koyma ve rıza kavramlarına ilişkin farkındalığın geliştiğini ortaya koymaktadır. Aynı katılımcının, “Sosyal medya veya dijital ortamlarda kişisel hesaplarımın şifrelerini kimseye vermemem gerektiğini kavradım,” ifadesi ise drama sürecinde edinilen farkındalığın günlük yaşamdaki dijital davranışlarla ilişkilendirildiğini göstermektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırma bulguları, Dijital Mahremiyete Yönelik Drama Programı'nın katılımcıların dijital ortamlarda kişisel sınır farkındalıklarını güçlendirdiğini, gizliliği korumaya yönelik öz yeterliliklerini artırdığını ve bu farkındalığın daha güvenli çevrim içi davranışlarla ilişkilendiğini göstermektedir. Ölçek puanlarında gözlenen anlamlı artışlar dikkate alındığında, yaratıcı dramanın sosyal medya mahremiyetini koruma becerilerinin geliştirilmesinde etkili bir yöntem olduğu söylenebilir. Drama süreci boyunca katılımcıların kendi deneyimlerinden hareketle paylaşım sınırlarını yeniden değerlendirmeleri, dijital ortamlarda güvenlik stratejileri geliştirmeleri ve mahremiyeti temel bir hak olarak ele almaları, nicel bulguları destekleyen nitel sonuçlar olarak öne çıkmaktadır. Bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, uygulanan drama programının katılımcıların dijital mahremiyete ilişkin farkındalıklarını ve dijital ortamlardaki mahremiyet davranışlarını geliştirmeye katkı sağladığı söylenebilir.

Elde edilen bulgular, yaratıcı dramanın yalnızca bilişsel farkındalık oluşturmakla sınırlı kalmayıp, katılımcıların dijital mahremiyeti korumaya yönelik davranışsal becerilerinin gelişimine de katkı sağladığını göstermektedir. Yaratıcı dramanın yaşantıya dayalı öğrenme, doğaçlama, rol oynama ve problem durumlarını canlandırmaya dayalı yapısı, katılımcıların karşılaşılabilecekleri mahremiyet ihlallerini hem rol içinde hem de rol dışında tartışmalarına, çözüm önerileri geliştirmelerine ve koruyucu davranışlar üzerinde düşünmelerine olanak sağlamıştır. Bu yönüyle bulgular, yaratıcı dramanın dijital vatandaşlık ve dijital mahremiyet eğitiminde etkili bir pedagojik yaklaşım olarak değerlendirilebileceğini desteklemektedir.

Araştırmada ön test ve son test puanları arasında gözlenen anlamlı artış, programın katılımcıların dijital mahremiyet farkındalığı, gizliliği korumaya yönelik öz yeterlikleri ve sosyal medya mahremiyetini koruma becerileri üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, alan yazınındaki çalışmalarla da örtüşmektedir. Chang ve arkadaşları (2023), bireylerin dijital ayak izlerini ve çevrim içi eylemlerinin olası sonuçlarını anlamalarının dijital mahremiyetin korunmasındaki temel unsurlardan biri olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda yaratıcı drama, soyut dijital risk ve sonuçları somut yaşantılara dönüştürerek katılımcılara günlük yaşamda karşılaşılabilecekleri durumları güvenli bir öğrenme ortamında deneyimleme olanağı sunmuş; böylece dijital mahremiyete ilişkin bilişsel farkındalıklarının gelişimine katkı sağlamıştır.

Bu bulgular, deneyimsel öğrenme kuramlarıyla da örtüşmektedir. Öğrenmenin yaşantı ve yansıtma yoluyla gerçekleştiğini vurgulayan Kolb (1984) ile Dewey (2014), bireylerin aktif katılım yoluyla daha kalıcı öğrenmeler geliştirebildiğini belirtmektedir. Bu bağlamda yaratıcı drama, katılımcıların dijital mahremiyete ilişkin soyut kavramları somut yaşantılar aracılığıyla anlamlandırmalarına olanak tanımaktadır. Ayrıca ergenlerin dijital ortamlarda mahremiyeti çoğunlukla kişilerarası ilişkiler bağlamında yönettikleri (Boyd, 2014) ve bu nedenle dijital mahremiyet farkındalığının eğitim yoluyla desteklenmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Livingstone vd., 2019). Benzer şekilde, Zhang-Kennedy ve arkadaşları (2017), çocuklara yönelik geliştirilen etkileşimli öğrenme yaklaşımlarının gizlilik farkındalığını artırmada etkili olduğunu ve bu öğrenmelerin kalıcılığını desteklediğini ortaya koymuştur. Bu araştırmanın bulguları da söz konusu çalışmalarla paralel olarak, yaratıcı drama gibi etkileşimli ve katılımcı yöntemlerin dijital mahremiyet ve dijital vatandaşlık eğitiminde etkili bir pedagojik yaklaşım olarak kullanılabileceğini desteklemektedir. Drama, yaşantıya dayalı öğrenme süreci sayesinde dijital mahremiyet ve çevrim içi güvenlik ilkelerinin içselleştirilmesini destekleyen bir öğrenme ortamı sunmaktadır.

Araştırma süresince, Freire'nin (2017) Ezilenlerin Pedagojisi'nde vurguladığı eleştirel bilinç anlayışıyla uyumlu biçimde katılımcılar, dijital mahremiyete ilişkin bilgiyi pasif olarak edinmek yerine yaşantıları aracılığıyla sorgulamış, tartışmış ve yeniden anlamlandırmışlardır. Bu yönüyle drama süreci, Freire'nin diyalog yoluyla öğrenme anlayışını yansıtan bir öğrenme ortamı sunmuş; bilgi, katılımcıların kendi deneyimleri ve karşılıklı etkileşimleri aracılığıyla birlikte inşa edilmiştir. Böylece öğrenme, yalnızca bilgi aktarımına dayalı bir süreç olmaktan çıkarak eleştirel farkındalık geliştirmeye yönelik bir sürece dönüşmüştür.

Benzer şekilde Dewey (2014), öğrenmenin yalnızca yaşantının kendisiyle değil, yaşantı üzerine düşünme süreciyle anlam kazandığını vurgulamaktadır. Bu bağlamda yaratıcı drama, katılımcılara dijital mahremiyetle ilgili durumlar üzerine eylemde bulunma, bu eylemleri sorgulama ve sonuçlarını değerlendirme fırsatı sunmuştur. Katılımcılar, dijital ortamlardaki davranışlarını

drama sürecinde temsil ederken kendi tutumlarını dışsallaştırma ve yeniden değerlendirme olanağı bulmuşlardır. Bu yaşantıya dayalı öğrenme döngüsü, dijital mahremiyetin soyut bir kavram olmaktan çıkarak günlük yaşamın etik bir pratiği olarak anlamlandırılmasına katkı sağlamıştır.

Araştırma bulguları, yaratıcı dramanın güvenli bir öğrenme ortamı oluşturma potansiyeline de işaret etmektedir. Drama, “-miş gibi yapma” süreci sayesinde çocukların ve gençlerin siber zorbalık ya da tanımadıkları kişilerden gelen arkadaşlık istekleri (Chang vd., 2023) gibi risk içeren durumları güvenli bir öğrenme ortamında deneyimlemelerine olanak tanımaktadır. Gerçek yaşamda karşılaşabilecekleri tehditler karşısında nasıl tepki verebileceklerini drama yoluyla prova eden katılımcılar, olası siber zorbalık ya da çevrim içi taciz durumlarına yönelik farklı başa çıkma stratejilerini deneyimleme fırsatı bulmuşlardır. Benzer biçimde bu çalışmada katılımcılar, hata yapma kaygısı taşımadan düşüncelerini ifade edebilmiş ve farklı bakış açılarını deneyimleyebilmişlerdir. Bu öğrenme ortamı, sosyal medya mahremiyeti gibi kişisel ve zaman zaman hassas bir konunun açık biçimde tartışılmasına da olanak sağlamıştır. Drama temelli bu katılımcı ve güvenli öğrenme ortamı, katılımcıların mahremiyet hakkını yalnızca bireysel bir tercih olarak değil, aynı zamanda toplumsal sorumlulukla ilişkili bir hak olarak değerlendirmelerine katkı sağlamıştır.

Araştırma bulguları, yaratıcı dramanın dijital mahremiyet farkındalığının geliştirilmesinde etkili bir pedagojik yaklaşım olarak kullanılabileceğini desteklemektedir. Bu sonuç, dijital okuryazarlık becerileri ile dijital mahremiyet kaygısı arasında pozitif bir ilişki bulunduğunu ortaya koyan Okumuş ve Atılğan’ın (2021) araştırmasıyla da örtüşmektedir. Buna göre, dijital yeterlik düzeyi arttıkça bireylerin çevrim içi ortamlardaki risklere ilişkin farkındalıkları ve mahremiyet kaygıları da artmaktadır. Bu çalışmada katılımcılar, süreç sonunda yalnızca bilgi düzeyinde değil, dijital mahremiyete yönelik tutum ve davranışlarında da gelişim gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Bulgular, yaratıcı dramanın katılımcıların kendi dijital sınırlarını fark etmelerine, başkalarının mahremiyetine duyarlılık geliştirmelerine ve daha bilinçli dijital vatandaşlık davranışları sergilemelerine katkı sağladığını düşündürmektedir. Bu noktada, dijital mahremiyet farkındalığının yalnızca bilişsel bir kazanım değil; aynı zamanda etik, duyuşsal ve toplumsal boyutları bulunan bir öğrenme süreci olduğu söylenebilir. Bu durum, dijital ortamlarda uzun süre zaman geçirmenin tek başına dijital yeterlik anlamına gelmediğini; aksine dijital mahremiyet bilincini destekleyen planlı eğitim uygulamalarına duyulan gereksinimi güçlendirmektedir (Tatlıoğlu ve Gülcan, 2025).

Araştırmada elde edilen bulgular doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulabilir:

Lise öğrencilerine dijital mahremiyet farkındalığı kazandırmayı amaçlayan bu araştırmanın bulguları doğrultusunda, okul programlarında dijital vatandaşlık ve dijital mahremiyet konuları yaratıcı drama temelli etkinliklerle desteklenebilir. Dijital ortamdaki davranışların yargılanmadan tartışılabildiği güvenli öğrenme ortamları, yaratıcı drama aracılığıyla daha kapsayıcı biçimde oluşturulabilir. Süreçsel drama ve forum tiyatrosu gibi katılımcı yaklaşımlar sayesinde öğrencilerin pasif izleyiciler yerine aktif katılımcılar olarak öğrenme sürecine dâhil olmaları sağlanabilir.

Dijital mahremiyetin yalnızca bireysel değil, aynı zamanda toplumsal bir sorumluluk olduğu düşünüldüğünde, okullarda öğrencilerin yanı sıra ebeveynlere, öğretmenlere ve okul yöneticilerine yönelik yaratıcı drama temelli eğitimler de planlanabilir. Özellikle çocuklar ve ergenlerle çalışan öğretmenlerin dijital riskleri tanıma ve yönetme becerilerinin geliştirilmesi, çocukların çevrim içi ortamlarda korunmasına önemli katkılar sağlayabilir. Bu doğrultuda, öğretmen eğitimlerinde dijital

mahremiyet, dijital vatandaşlık ve güvenli çevrim içi davranış konularının yaratıcı drama yoluyla ele alınması önerilebilir.

Araştırma sonuçları, dijital mahremiyet eğitimlerinin yalnızca bilgi aktarımına dayalı olmaması, öğrencilerin günlük dijital davranışlarını sorgulamalarına, güvenli davranışlar geliştirmelerine ve dijital mahremiyeti yaşantıya dayalı olarak deneyimlemelerine olanak sağlayan uygulamalı öğrenme süreçleriyle desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Bu bulgu, dijital teknolojileri etkin biçimde kullanan gençlerin çevrim içi mahremiyet farkındalıklarının beklenen düzeyde olmadığını ortaya koyan önceki araştırmalarla da uyumludur (Bozdağ Tulum, 2025; Tatlıoğlu ve Gülcan, 2025).

Bu kapsamda, Bilişim Teknolojileri ve Yazılım ile Rehberlik derslerinde yer alan dijital mahremiyet, dijital vatandaşlık, siber zorbalık ve dijital etik konuları yaratıcı drama yöntem ve teknikleriyle işlenebilir. Benzer biçimde okul rehberlik servislerinde görev yapan psikolojik danışmanlar tarafından yürütülecek yaratıcı drama çalışmaları aracılığıyla mahremiyet, kişisel sınırlar, rıza ve hayır diyebilme becerileri öğrenciler için daha somut ve kalıcı öğrenme deneyimlerine dönüştürülebilir.

Bu öneriler, Türkiye'nin dijital dönüşüm politikalarıyla da örtüşmektedir. On İkinci Kalkınma Planı'nda (2024–2028), kişisel veri güvenliği, dijital mahremiyet, siber güvenlik ve dijital etik alanlarında eğitim ve koruyucu mekanizmaların güçlendirilmesi gerektiği vurgulanmakta, çocukların teknoloji ve sosyal medya okuryazarlıklarının geliştirilmesine yönelik programların yaygınlaştırılması önerilmektedir (Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2023). Bu çerçevede yaratıcı drama, çocukların dijital mahremiyet, dijital vatandaşlık ve çevrim içi güvenlik konularını yaşayarak öğrenmelerini destekleyen yenilikçi pedagojik yaklaşımlardan biri olarak değerlendirilebilir.

Kaynakça

- Adıgüzel, Ö. (2019). *Eğitimde yaratıcı drama*. Yapı Kredi Yayınları.
- Aksoy, S., Avunduk, S., Gavcar, E. G. & Büber, A. (2025). Evaluation of social media privacy, internet addiction in adolescents who are victims of sexual abuse and digital awareness in their parents. *Journal of Psychiatric Research*, 182, 368-372.
- Bayzan, Ş., & Özbilen, A. (2011). Dünyada internetin güvenli kullanımına yönelik uygulama örnekleri ve türkiyede bilinçlendirme faaliyetlerinin incelenmesi ve Türkiye için öneriler. *Engineering Sciences*, 7(2), 521-531.
- Bendechache, M., Tal, I., Wall, P. J., Grehan, L., Clarke, E., Odriscoll, A., ... Brennan, R. (2021, June). AI in my life: AI, ethics & privacy workshops for 15-16-year-olds. *Companion Publication of the 13th ACM Web Science Conference 2021* içinde (s. 34-39).
- Boyd, D. (2014). *It's complicated: The social lives of networked teens*. Yale University Press.
- Bozdağ Tulum, A. (2025). Dijital yerli gençlerin çevrimiçi mahremiyet farkındalıkları (Malatya ili örneği). *İmgelem, Yeni Medya Çalışmaları*, 113-144. <https://doi.org/10.53791/imgelem.1696287>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2025). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (37. bs.). Pegem Akademi.
- Ceyhan, E., Ceyhan, A. A. & Gürcan, A. (2007). Problemlı internet kullanımı ölçeğının geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(1), 387-416.
- Chang, V., Golightly, L., Xu, Q. A., Boonmee, T. & Liu, B. S. (2023). Cybersecurity for children: an investigation into the application of social media. *Enterprise Information Systems*, 17(11), 2188122. <https://doi.org/10.1080/17517575.2023.2188122>
- Creswell, J.W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). Sage.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Pearson.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). SAGE.
- Dewey, J. (2014). *Deneyim ve eğitim* (4. Baskı, S. Akıllı, Çev.). ODTÜ.
- Doğan, H., Işıklar, A., & Eroğlu, S.E. (2008). Ergenlerin problemlı internet kullanımının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 106-124.

- European Commission. (2025). *Commission publishes guidelines on the protection of minors online under the Digital Services Act*. European Commission. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/commission-publishes-guidelines-protection-minors>
- Freire, P. (2017). *Ezilenlerin pedagojisi* (E. Özbek, Çev.). Ayrıntı.
- Furnell, S., & Phippen, A. (2012). Online privacy: a matter of policy? *Computer Fraud & Security*, 2012(8), 12-18. [https://doi.org/10.1016/S1361-3723\(12\)70083-0](https://doi.org/10.1016/S1361-3723(12)70083-0)
- Gaming in Türkiye. (2021). *Türkiye oyun sektörü raporu 2021*. Gaming in Türkiye. <https://www.gamingin-turkey.com/files/pdf/turkiye-oyun-sektoru-raporu-2021.pdf> adresinden 26.01.2025 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Gelbal Odabaş Ö., İlhan T. & Kılıçer K. (2021). Ergenler İçin Sosyal Medya Mahremiyetini Koruma Becerileri Ölçeği'nin geliştirilmesi. *Bağımlılık Dergisi*, 22(4):341-359. <https://doi.org/10.51982/bagimli.888283>
- Given, L. M. (2008). *Convenience Sample*. *The SAGE encyclopedia of qualitative research methods* içinde. Sage
- Karaosmanoğlu, G., Adıgüzel, Ö. & Özdemir Şimşek, P. (2022). Lise öğrencilerinin siber zorbalıkla başa çıkma stratejilerini yaratıcı drama yoluyla anlamak. *Eğitim ve Bilim*, 47 (209), 207-237. <https://doi.org/10.15390/EB.2022.10368>
- Kemp, S. (2024). *Digital 2024: Global overview report*. We Are Social & Kepios. <https://wearesocial.com/uk/blog/2024/01/digital-2024-5-billion-social-media-users/> adresinden 26.01.2025 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, Anke & Ólafsson, K. (2011) *EU Kids Online: final report 2011. Technical Report*. EU Kids Online, The London School of Economics and Political Science. <https://researchonline.lse.ac.uk/id/eprint/45490/>
- Livingstone, S., Blum-Ross, A., & Zhang, D. (2018). *What do parents think, and do, about their children's online privacy?*.
- Livingstone, S., Stoilova, M. & Nandagiri, R. (2019). *Children's data and privacy online: Growing up in a digital age. An evidence review*. London School of Economics and Political Science.
- Metinnam, İ. & Karaosmanoğlu, G. (2021). *Çocuk ve drama*. İzge.
- Miles, M. B., & Huberman, M. A. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. Sage.
- Neuman, W. L. (2014). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches* (7th ed.). Pearson.

Karabıyık, C. & Karaosmanoğlu, G. (2026). Dijital dünyada sınır koymak: Lise öğrencileriyle dijital mahremiyet farkındalığına yönelik yaratıcı drama çalışması. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 21(2), 245–266.

Okumuş, M., & Atilgan, S. S. (2021). Üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerileri ile dijital mahremiyet kaygısı arasındaki ilişki. *TRT Akademi*, 6(12), 342-363. <https://doi.org/10.37679/trta.907558>

Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Pegem Akademi.

Strateji & Bütçe Başkanlığı. (2023). *On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028)*. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/12/On-Ikinci-Kalkinma-Plani_2024-2028_11122023.pdf

Stringer, E. T. (2007). *Action research* (3rd ed.). Sage.

Tatlıoğlu, S. S., & Gülcan, C. (2025). Dijital mahremiyet bağlamında lise öğrencilerinin sosyal medya pratikleri üzerine karma bir araştırma. *Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi (Journal of Oriental Scientific Research)*, 17(1), 205–221. <https://doi.org/10.26791/sarkiat.1539595>

Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2025). *Dijital Ortamda Çocuk ve Gençlerin Korunmasına Dair Kanun Teklifi* (Esas No: 2/3460). Türkiye Büyük Millet Meclisi. <https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KanunTeklifi/fbc0a279-1f5b-4c15-aca4-019b98b57dfd>

Türkiye İstatistik Kurumu. (2021). *Çocuklarda bilişim teknolojileri kullanım araştırması, 2021* (Haber Bülteni No. 41132). <https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/41132>

Türkiye İstatistik Kurumu. (2024). *Çocuklarda bilişim teknolojileri kullanım araştırması, 2024* (Haber Bülteni No. 53638). <https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/53638>

Yanık, Ü. (2025). The transformation of digital privacy: A child rights perspective on eu and Türkiye's regulatory frameworks and recent developments. *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, 7(2), 108-159. <https://izlik.org/JA79DP78XB>

Ekler

Ders Planı Örneği (1. Oturum)¹

Ders: Rehberlik

Konu: Kişisel Sınırlar ve Mahremiyet

Grup: Lise öğrencileri

Süre: 45+45+45 dakika

Yöntem/ Teknikler: Yaratıcı drama / Rol oynama, doğaçlama

Araç Gereçler: Örgü ipi, makas, renkli kartonlar ve kağıtlar, boya kalemleri, tahta kalem, yapıştırıcı, bant, hareketli bir müzik, hoparlör, EK-1 Kelimeler (Sosyal medya, Mahremiyet, Dijital mahremiyet, Kişisel sınır, İnternet, Yaratıcı drama)

Kazanım/lar:

1. Kişisel sınır ve mahremiyet kavramlarını açıklar.
2. Kişisel sınırların ve mahremiyetin önemini fark eder.

Süreç:

A. Hazırlık / Isınma:

1.Etkinlik: Eğitimci: “Hepiniz hoş geldiniz. Birbirimizi biraz daha yakından tanıyarak başlayalım” diyerek katılımcılara hayali bir sosyal medya hesabı oluşturmalarını söyler. Bu hesap gerçek olmak zorunda değil, tamamen hayal ürünü olabilir. Katılımcılar çember olur. Her katılımcı sırayla bu hayali hesabının "profil fotoğrafını" bir mimik veya duruşla canlandırır. Diğer katılımcılar bu fotoğrafın hangi sosyal medya platformuna (Instagram, X, TikTok, LinkedIn vb.) ait olabileceğini tahmin etmeye çalışır. Ardından, her katılımcı kendi hayali hesabının "hakkımda" kısmından kısa bir cümleyi bir duygu veya ses tonuyla ifade eder. Bu cümle, o kişinin sosyal medya kullanım tarzını veya ilgi alanlarını yansıtabilir. Örneğin: (Heyecanlı bir ses tonuyla) "Yeni tarifler keşfetmek ve paylaşmak!", (Düşünceli bir ifadeyle) "Dünya gündemini takipteyim." (Bu etkinlik katılımcıların ve eğitmenin yer aldığı bir WhatsApp grubu varsa onun üzerinden de yürütülebilir. Katılımcılar, seçtikleri anonim bir görseli ya da kendi görsellerini WhatsApp grubunda, bir sosyal medya aracında paylaşıyor gibi paylaşırlar. Paylaştıkları bu görsel hakkında kısa açıklamalar eklerler.)

Ara Değerlendirme

Eğitmen, katılımcılara seçtikleri platformların kişisel mahremiyet ve sınırları gözetme konusunda nasıl bir etkiye sahip olduğunu sorar. Gönüllü katılımcılardan cevaplarını alır.

1. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen tüm yaratıcı drama oturumları ortak bir kurgu ve pedagojik çerçeve doğrultusunda planlanmıştır. Uygulama sürecini temsil ettiği düşünülen bu oturum, araştırmada kullanılan temel yaratıcı drama tekniklerini (rol oynama, doğaçlama, donuk imge vb.) ve dijital mahremiyet farkındalığını geliştirmeye yönelik öğrenme süreçlerini bir arada içermesi nedeniyle örnek uygulama olarak seçilmiş ve ayrıntılı biçimde sunulmuştur.

2.Etkinlik: Eğitimci, katılımcılardan az önceki hayali sosyal medya hesapları üzerinden kısa etkileşimlerde bulunmalarını ister. Eğitimci, katılımcıların etkileşimde bulunması için aşağıda yer alan yönergelerden faydalanır:

1. Şimdi herkes sırayla en sevdiği gönderiyi beğensin.
2. Biriniz ilginç bir soru sorsun.
3. İki kişi birbirinin gönderisine yorum yapsın.
4. Bir kişi canlı yayın açsın.

(1.etkinlik ortak bir WhatsApp grubundan gönderi paylaşılarak yapılmış ise 2. etkinlikte de etkileşimin dijital ortamda yapılması söylenir. Katılımcılar, diğer katılımcıların paylaştıkları iletileri alıntılarla yorum yapabilir, soru sorabilir ya da iletilere emoji bırakabilirler. Uygulama üzerinden görüntülü arama yaparak canlı yayın açmış gibi yapabilirler.)

Ara Değerlendirme

1. Eğitimci, aşağıdaki soruları katılımcılara yöneltir ve cevaplarını alır:
2. Birbirinizle etkileşime geçerken kişisel sınırlarınızı korumaya ve mahremiyetinizi sağlamaya yönelik herhangi bir çaba gösterdiniz mi?
3. Çaba gösterdiyseniz bu neydi?
4. Hem gerçek hem de sanal ortamlarda kişisel sınırlarınızı belirlemek ve mahremiyetinizi sağlamak neden önemli?

3.Etkinlik: Eğitimci: “Şimdi hepinize birer parça ip vereceğim, bu iplerle gerçek hayattaki sınırlarınızı belirlemenizi isteyeceğim. Alanınızı belirledikten sonra o alanın içinde kalacaksınız. Her birinizin alanı birbirinden farklı olabilir. Bazı alanlar geniş bazı alanlar dar. Gerçek hayatta kendinizi nasıl bir mahremiyet alanında konumladığınıza bakalım birlikte” der ve katılımcıların alanlarını belirlemeleri için yeterli zamanı verir.

Katılımcılar, çemberlerini oluştururken eğitimci, “Bu çemberi kimlerle paylaşmak sizi rahatsız eder? Çemberinize kimlerin girmesi size rahatsızlık vermez? Çemberin içinde kimlerle birlikteyken güvende ve mutlu hissedersiniz?” sorularını yöneltir. Katılımcılar bu sorulara cevap verirken çemberlerini oluşturmaya devam ederler.

Sınırlar belirlendikten sonra eğitimci, katılımcıların kendi sınırlarını koruyarak başkalarının sınırlarına yaklaşmaya çalışmalarını ister. Bir süre sonra eğitimci, “Şimdi bir başkasının alanına girmeye çalışın ve ona bunu sözsüz olarak ifade edin” der. Alanına girilmek istenen katılımcılar da bu isteğe nasıl tepki vereceklerini sözsüz olarak gösterir. Süreç devam ederken eğitimci “Diğer çemberlere yaklaşırken/ girmeye çalışırken çemberdeki kişilerle ilgili neleri/ hangi bilgileri öğrenmeyi talep ediyorsunuz?” diye sorar ve katılımcıların cevaplarını alır.

Eğitimci, gönüllü bir katılımcının seçtiği bir katılımcının alanına izinsiz bir şekilde girmesini söyler. Alanı ihlal edilen kişi bu duruma nasıl tepki vereceğini ifade eder. Diğer katılımcılar da bu durumu gözlemler. Birkaç katılımcı bu süreci tekrarlar.

Ara Değerlendirme

Eğitmen, katılımcılara aşağıdaki soruları yöneltir ve cevaplarını alır:

1. Bir başkasının alanına girmek ne anlama geliyor?
2. Bir başkasının sizin alanınıza girmesi ne anlama geliyor?
3. İhlal etmek sizin için ne ifade ediyor?
4. Burada deneyiminiz nasıl bir mahremiyet ihlali oluşturuyor?

B. Canlandırma

4. Etkinlik: Eğitmen, hareketli bir müzik açar. Katılımcıların alanda serbest bir şekilde yürümesini ister. Müzik durduğunda “kişisel sınır” bir heykel olsaydı neye benzerdi, bunu düşünüp o formu almalarını ister. Müzik tekrar başlar ve katılımcılar yürür, müzik durduğunda “sınır ihlali” bir heykel olsaydı neye benzerdi, bunu düşünüp o formu almalarını ister. Müzik son kez tekrar başlar ve katılımcılar yürür, müzik durduğunda “mahremiyet” bir heykel olsaydı neye benzerdi, bunu düşünüp o formu almalarını ister.

Ara Değerlendirme:

Eğitmen aşağıdaki soruları katılımcılara sorar ve cevaplarını alır:

1. Kişisel sınır ne demektir?
2. Mahremiyet ne demektir?
3. Sınır ihlali nedir?

5. Etkinlik: Eğitmen, katılımcılara daha önceden hazırladığı Ek-1’de yer alan kelimelerin bulunduğu torbadan birer kâğıt çekmelerini söyler. Aynı kelimenin yazılı olduğu kâğıdı çeken katılımcılar 4 gruba ayrılır. Gruplara, aşağıda yer alan durumların yazılı olduğu kartları dağıtır ve bu durumlardan yola çıkarak bir canlandırma hazırlamalarını söyler.

Dramatik Durumlar

1.Grup

A, lise 2. sınıf öğrencisidir. Ortaokuldan itibaren düzenli günlük tutmaktadır. Günlüklerini odasında kapalı bir kutu içinde saklamaktadır. Bir gün eve geldiğinde özel kutusunun karıştırılmış olduğunu fark eder. Bu durumu kardeşi ile paylaşır. O, bir şey bilmediğini söyler. Akşam yemeğinde bu konuyu anne ve babasına da açar. Annesi: “Ne var bunda, ben okudum. Çocuğumun ne yazdığını, ne yaşadığını bilmeye hakkım var diye düşünüyorum” der ve A, buna çok öfkelenir. Sofradaki tartışmaya babası ve kardeşi de dahil olur.

2.Grup

A, hastalandığı için 2 gün okula gidememiştir. Okula döndüğü gün sınıf arkadaşlarının kendisine oldukça mesafeli davrandıklarını fark eder. Instagramı ortak kullandığı yakın arkadaşı B’ye gider, neler olduğunu sorar. B, bir şey bilmediğini söyler. Teneffüste sınıftan birkaç arkadaşı yanına gelir ve Instagram’daki mesajlarından

haberlar olduklarını, sınıf arkadaşları hakkında yazdığı olumsuz yorumları herkesin okuduğunu söylerler. Bu sırada B yanlarına gelir ve bu durumu konuşmaya başlarlar.

3.Grup

Uzun zamandır bir araya gelmemiş olan bir grup arkadaş kafede buluşur. Birlikte fotoğraf çekerler ve sosyal medyasını herkese açık olarak kullanan A, bu fotoğrafı arkadaşlarının izni olmadan paylaşır. Telefonuna bildirim gelen B, fotoğrafın silinmesini ister. A, bunu anlamsız bulur ve silmeyeceğini söyler. Diğer arkadaşları da bu konu hakkındaki fikirlerini söyleyince aralarında bir tartışma başlar.

4.Grup

A, okula gitmek için otobüse biner. Otobüs çok doludur. Arkasında duran bir yolcunun kendisine temas etmesinden rahatsız olur. Bu rahatsız edici durum birkaç kez yaşandıktan sonra yüksek sesle uyarıda bulunur ve rahatsız olduğunu söyler. Otobüsteki bazı kişiler “Rahatsız oluyorsan otobüse binmeseydin” der, birkaç kişi de A’ya hak verir. Otobüsteki yolcular arasındaki tartışma gittikçe büyür.

Canlandırmalar esnasında eğitmen aşağıdaki sorulardan faydalanarak süreci ilerletir:

1. Buradaki sınır ihlalleri neler?
2. Gerçek hayatta buna benzer neler yaşıyorsunuz?
3. Bu olay sizin başınıza gelmiş olsaydı mahremiyetinizi korumak için neler yapardınız?

C. Değerlendirme

6. Etkinlik: Canlandırmalar tamamlandıktan sonra eğitmen, katılımcıları tekrar Ek-1’deki kelimeleri kullanarak 3’lü gruplara ayırır. Eğitmen “Okulunuzda kişisel sınırlar ve mahremiyeti sağlamaya yönelik bir panel düzenlenecek ve bu panelin duyurusu için bir afişe ihtiyaç duyuluyor. Şimdi, bu panele kimler konuşmacı olarak gelir, hangi başlıklar ile ilgili konuşurlar, panelde kişisel sınır ve mahremiyet konularında hangi noktalara vurgu yapılır? Mahremiyet ve kişisel sınırların önemi hakkında neler ele alınır? Bunu kendi aranızda tartışıp grup olarak birer afiş tasarlamanızı istiyorum” der ve yeterli süre ile malzemeleri gruplara verir. Afişler hazırlandıktan sonra gruplar afişlerini paylaşırlar.

7. Etkinlik: Katılımcılar çemberde oturur. Eğitmen, eline bir ip yumağı alır. Yumaktan bir parçayı parmağına dolar ve “Mahremiyet benim için.....den/dan dolayı önemlidir” cümlesini tamamlar, yumağı rastgele bir katılımcıya gönderir. Bütün katılımcılar aynı cümleyi tamamladıktan sonra yumak bu sefer son kişiden başlayarak aynı sıra ile “Kişisel sınırlarımı korumak.....den/dan dolayı önemlidir” cümlesi tamamlanarak ilerler. Yumak tekrar eğitmene geldiğinde ipten oluşan ağ çözülmüş olur. Eğitmen, aşağıdaki soruları katılımcılara sorar:

1. Bugünkü etkinlikten aklınızda neler kaldı?
2. Mahremiyetinizi sağlamak için neler yapıyorsunuz, yaptıklarınız yeterli oluyor mu?
3. Kişisel sınırlarınıza dikkat etmediğinizde neler olabilir?

Gönüllü katılımcılar soruları cevaplar ve oturum sonlandırılır.

Setting Boundaries in the Digital World: A Creative Drama Workshop to Promote Digital Privacy Awareness Among High School Students

Ceren Karabıyık¹, Gökhan Karaosmanoğlu²

Article Info

DOI: 10.21612/yader.2026.0011

Article History

Received: 21.03.2026

Accepted: 21.07.2026

Keywords

Creative drama

Digital privacy

Social media

High school students

Article Type

Research paper

Abstract

The aim of this study is to enhance high school students' digital privacy awareness through creative drama and to examine the effect of creative drama on their social media privacy protection skills. The study was conducted using a mixed-methods research design, integrating quantitative and qualitative data, with a study group consisting of 14 high school students. Within the scope of the study, a Drama Program for Digital Privacy consisting of six sessions was implemented. In the quantitative phase of the study, the Social Media Privacy Protection Skills Scale for Adolescents, developed by Gelbal Odabaş et al. (2021), was administered as a pre-test before the implementation and as a post-test after the implementation. Qualitative data were collected using the Creative Drama Session Evaluation Form, which was administered to the participants following the drama sessions. The quantitative findings indicated a significant improvement in participants' social media privacy protection skills, with significant differences between the pre-test and post-test scores in the subdimensions of self-efficacy, tendency to protect privacy, and privacy protection behavior. The qualitative findings revealed that the students developed a stronger awareness of personal boundaries, internalized the concept of privacy as an ethical responsibility, and made more informed choices in online environments. As a result, it can be concluded that creative drama enhanced participants' awareness of digital privacy and social media privacy protection by supporting their cognitive and affective learning. Accordingly, it is recommended that digital privacy and digital citizenship be addressed through creative drama-based activities within school curricula.

© 2026 by Yaratıcı Drama Dergisi.
This work is licensed under a Creative
Commons Attribution-NonCommercial
4.0 International License (CC BY-NC
4.0).

SCREENED BY

Suggested Citation

Karabıyık, C. & Karaosmanoğlu, G. (2026). Setting boundaries in the digital world: A creative drama workshop to promote digital privacy awareness among high school students. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 21(2), 245-266. <https://doi.org/10.21612/yader.2026.0011>

1. Psychological Counselor and Guidance Teacher, Eskişehir Emine-Emir Şahbaz Bilim ve Sanat Merkezi, Eskişehir, Türkiye, e-mail: cerenkarabiyikk@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0002-6028-2022>
2. Assistant Professor, Faculty of Fine Arts, Ankara University, Ankara, Türkiye, e-mail: gkaraosmanoglu@gmail.com, ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-6612-4669>

Introduction

Today, the internet is one of the most widely used information and communication technologies and serves a variety of purposes, including entertainment, information seeking, communication, and social interaction. As a globally widespread communication network, the internet has become an indispensable part of people's social lives, with the widespread use of smartphones, interactive whiteboards, tablets, computers, and other technological devices. According to the Digital 2024 Report, the average internet user spends 6 hours and 40 minutes online each day. The report also indicates that users in Türkiye spend an average of 6 hours and 57 minutes online per day, exceeding the global average, and that the number of internet users in Türkiye has reached 77.3 million (Kemp, 2024). According to the Household Information and Communication Technology (ICT) Usage Survey (2024) conducted by the Turkish Statistical Institute, 94.1% of households in Türkiye have internet access, while 82.7% of individuals use the internet regularly. Data from the Institute's Survey on Information and Communication Technology (ICT) Usage by Children (2024) further indicate that the internet usage rate among children aged 6–15 is 91.3%. When examined by gender, the rate increased from 83.9% in 2021 to 92.2% in 2024 among boys, and from 81.5% in 2021 to 90.3% in 2024 among girls.

The widespread accessibility of the internet has increased access to online environments for individuals across different age groups. According to the Gaming in Türkiye Report (Gaming in Türkiye, 2021), Türkiye ranks seventh among the countries where video games are played most extensively. The report indicates that players aged 12–18 account for 25% of individuals who play games online. It describes the characteristics of players in this age group as follows: “They attend middle or high school. They play games on their phones. They spend most of the day at school and have limited free time. They go to bed early.” According to the 2024 Survey on Information and Communication Technology (ICT) Usage by Children, 42.9% of children who use the internet spent approximately two hours or more online on weekdays, while 53.6% did so on weekends. When examined by age group, this rate was 30.6% among children aged 6–10 and 54.4% among those aged 11–15 on weekdays. In the same age group, the rate of digital game playing in 2024 was 85.0% for boys and 58.7% for girls.

When all these statistics are considered, it is evident that the number of children using the internet in Türkiye has been increasing steadily. The growing number of users, together with the increasing amount of time spent online, brings various risks. These include harming others in online environments, fraud, digital violence, unethical use, exposure to or dissemination of misinformation, access to inappropriate content, virtual friendships, problematic internet use, and internet addiction (Ceyhan et al., 2007). Although children's digital privacy concerns are often associated with the risk of strangers, harmful digital content and the reliability of online information are also regarded as significant concerns (Livingstone, Stoilova, & Nandagiri, 2019). Research indicates that adolescents constitute an important risk group with respect to internet use due to the characteristics of this developmental period (Doğan et al., 2008). During adolescence, online environments are viewed as spaces for self-expression and socialization, while the tendency to avoid parental supervision also increases. Although adolescents value interpersonal privacy, they tend to have lower levels of concern about the commercial use of their personal data or regard it as an unavoidable reality (Livingstone et al., 2019).

Among the primary concerns for adolescents are security risks in online environments and the privacy of shared information. One of the main reasons for this is that harmful and unwanted online content may expose adolescents to various risks, contribute to the development of problematic behaviors, increase their risk of sexual abuse, and, in some cases, lead to adverse outcomes associated with suicidal thoughts or behaviors. The development of addictions and the emergence of psychological disorders associated with internet use are also among these risks. It is well established that unsafe and unconscious internet use has lasting effects on adolescents and leads to various social and psychological problems (Bayzan & Özbilen, 2011). This may result in screen addiction, cyberbullying, digital abuse, social withdrawal, and social isolation.

Today, the widespread use of social media has increased concerns regarding adolescents' ability to protect their digital privacy. Therefore, there is a need for educational approaches that not only raise awareness but also support the development of behavioral skills. Reducing security risks in online environments and protecting the privacy of shared information can undoubtedly be achieved through educational initiatives on digital privacy conducted with young people. The concept of privacy, which is defined differently across societies and cultures, is generally understood as confidentiality, and its importance has increased with the growing value of personal data (Furnell & Phippen, 2012). Digital privacy, on the other hand, is defined as a multidimensional area of rights that refers to an individual's control over their personal data and digital identity in the modern world. Today, this concept has evolved beyond being merely a matter of technical data security into a dynamic area of rights shaped by legal, cultural, and technological developments (Yanik, 2025). In Türkiye, the legal framework for the protection of personal data is regulated by the Law on the Protection of Personal Data No. 6698. Article 3 of the Law defines personal data as any information relating to an identified or identifiable natural person, while Article 6 addresses special categories of personal data as a separate classification (Law on the Protection of Personal Data No. 6698, 2016). Accordingly, personal data include information such as a person's name and surname, date of birth, telephone number, email address, and IP address, as well as special categories of personal data requiring a higher level of protection, including health data, biometric and genetic data, political opinions, religious beliefs, and ethnic origin. This classification demonstrates that information shared in digital environments requires different levels of protection. Accordingly, a wide range of data relating to individuals' identities, contact information, location information, and online identities can easily be shared in digital environments. Adolescents, in particular, may share such information online without adequately considering the potential risks involved. Indeed, research has shown that the online privacy awareness of "digital native" adolescents, who have grown up surrounded by digital technologies, is not high as might be expected, but rather at a moderate level. This finding suggests that intensive use of digital technologies alone does not lead to sufficient awareness of digital privacy (Bozdağ Tulum, 2025).

Today, many websites and digital platforms require users to provide personal data. According to Livingstone et al. (2011), 34% of children aged 9–16 add people they have never met to their social networks, while 15% share personal information with people they do not know. Although young people report that they value privacy, they continue to share their personal data in order to gain social acceptance or benefit from the opportunities offered by digital platforms. This phenomenon is referred to in the literature as the "privacy paradox" (Livingstone et al., 2019). The privacy paradox suggests that protecting children and adolescents in digital environments cannot rely solely

on individual awareness and consent mechanisms; rather, digital platforms and legal regulations must also assume protective responsibilities. In this context, the role of parents in protecting digital privacy requires maintaining a careful balance between protection and autonomy. Accordingly, legislative initiatives aimed at protecting children in digital environments have been introduced in Türkiye. In this context, the Draft Law on the Protection of Children and Young People in Digital Environments, which proposes various obligations for digital platforms regarding the protection of children's rights and privacy, was submitted to the Grand National Assembly of Türkiye (TBMM, 2025). These developments highlight the importance of legal regulations in protecting the digital privacy of children and adolescents while also demonstrating the need for educational initiatives that promote digital privacy awareness and safe online behavior. Similarly, a study conducted with high school students found that as the duration of social media use increased, digital privacy awareness decreased, and digital privacy concerns also declined (Tatlıoğlu & Gülcan, 2025). This finding suggests that intensive exposure to digital environments may lead students to normalize privacy risks and behave less cautiously in online environments.

The transformation of the internet, which poses various risks for adolescents, into a safe and beneficial learning environment may be achieved by promoting children's safe and responsible internet use, preventing problematic internet use, and enhancing digital privacy awareness. Children's ability to recognize online risks and acquire the knowledge and skills necessary to prevent problematic internet use can be supported through school-based educational practices. In this process, it is important to develop not only children's technical digital skills but also their critical thinking, decision-making, communication, and ability to assess risks in online environments. In this regard, the Guidelines on the Protection of Minors Online published by the European Commission emphasize the need to adopt an approach based on privacy, safety, and children's rights in protecting children in online environments. The guidelines recommend that digital service providers implement measures to protect children's personal data and privacy, adopt safety- and privacy-by-design principles, and create safe online environments that support children's digital skills (European Commission, 2025).

Protecting children's digital privacy is of vital importance for their psychosocial development and the safeguarding of their fundamental rights. Privacy violations may expose children to serious risks such as cyberbullying, sexual abuse, and grooming (online enticement) (Aksoy et al., 2025). In addition, the datafication of children's online activities may lead to their commercial manipulation and the restriction of their autonomy (Livingstone et al., 2019). In this context, privacy represents the safe space that children need to develop a healthy sense of identity. The literature indicates that long-term educational interventions aimed at enhancing privacy awareness, including digital privacy, have been implemented (Bendeche et al., 2021). Various approaches can be employed to prevent problematic internet use among children, enhance digital privacy awareness, and promote safe and responsible online behavior. One of these approaches is creative drama, an experiential learning method in which participants assume roles and engage in improvisation based on their own experiences, a topic, or a problem without relying on a written text. Creative drama is a process in which enactments are carried out through role playing and improvisation techniques based on an idea, situation, or experience. In this process, spontaneity and "as if" are among the fundamental characteristics of creative drama (Adıgüzel, 2019).

Through creative drama, students have the opportunity to develop a better understanding of themselves and their surroundings, while building self-confidence by using their body language, gestures, and facial expressions effectively (Metinnam & Karaosmanoğlu, 2021). Creative drama also contributes to the development of students' ability to take responsibility, show initiative, and act with self-confidence (Adıgüzel, 2019). Furthermore, it supports the development of awareness by helping students understand the feelings of victims of negative experiences such as cyberbullying and encouraging more ethical behavior in digital environments (Karaosmanoğlu, Adıgüzel, & Özdemir Şimşek, 2023). In this context, addressing the online habits of children and adolescents through the creative drama method may facilitate the questioning and re-evaluation of these habits, thereby enhancing the effectiveness of educational interventions.

A review of the literature shows that existing studies have examined digital privacy from different perspectives and identified students' levels of digital privacy awareness and digital literacy. However, applied research examining how this awareness can be translated into students' everyday digital behaviors and how it can be fostered through educational practices remains limited. In particular, there is a limited number of studies investigating the effectiveness of participatory and experiential approaches, such as creative drama, in digital privacy education.

In this study, a creative drama program was designed to enhance the digital privacy awareness of high school students. The program aimed to increase participants' knowledge of the concept of digital privacy, support the development of safe and responsible online behavior, and strengthen their skills in protecting their digital privacy. Throughout the program, participants identified issues related to digital privacy within fictional contexts and had the opportunity to reflect on their own behaviors and their use of information and communication technologies. During the drama sessions, participants enacted digital privacy issues encountered in their daily lives through various roles and discussed possible solutions collaboratively. In this way, they had the opportunity to question their own digital behaviors and to develop the knowledge, skills, and awareness necessary to protect their digital privacy through an experiential learning process. The study examined the effect of the creative drama method on high school students' digital privacy awareness and social media privacy protection skills. Accordingly, the study addressed the following research questions:

- What are the students' views on the concepts of privacy and digital privacy?
- How do students' social media privacy protection skills change before and after the creative drama intervention?
- What are the students' views on the creative drama sessions designed for digital privacy?
- What are the students' views on the effects of creative drama on their digital privacy awareness?

Method

Research Design

In this study, an embedded mixed methods design was adopted, in which qualitative data were integrated into the quantitative experimental process (Creswell & Plano Clark, 2018). In the quantitative phase of the study, a one-group pretest-posttest design was employed to determine the effectiveness of the creative drama intervention (Büyüköztürk et al., 2025). Accordingly, the Social

Media Privacy Protection Skills Scale for Adolescents, developed by Gelbal Odabaş, İlhan & Kılıçer (2021), was administered as a pretest before the creative drama intervention and as a posttest after the intervention. In the qualitative phase, qualitative data were collected through the Creative Drama Session Evaluation Form, which was administered online following the drama sessions to obtain detailed insights into participants' views and experiences regarding the creative drama process. Quantitative and qualitative data were analyzed separately, and the findings were integrated during the interpretation stage to provide a comprehensive understanding of the results.

The implementation of the study consisted of three stages. In the first stage, the pretest was administered to the participants. In the second stage, creative drama sessions aimed at enhancing digital privacy awareness were conducted. In the final stage, the same scale was re-administered as the posttest. In addition, the qualitative data collected throughout the study were analyzed.

During the creative drama process, participants enacted real-life scenarios involving digital privacy violations and assumed different roles to examine these situations from the perspectives of individuals, peers, families, teachers, and digital platforms. Through role-playing, improvisation, and group discussions, participants collaboratively examined the causes, possible consequences, and potential solutions to digital privacy issues while exploring topics such as personal data sharing, online safety, cyberbullying, and digital responsibility from multiple perspectives. In doing so, they not only identified digital privacy issues but also developed possible solutions and critically reflected on their own digital behaviors. This process supported participants' critical thinking, problem-solving, collaboration, and decision-making skills while enabling them to understand digital privacy not only as an individual concern but also as a social issue.

Participants

The study was conducted with 14 high school students enrolled in a secondary education institution. Participants were selected using convenience sampling, considering their willingness and availability to participate, as well as practical considerations such as geographical proximity, accessibility, and availability within a specified period (Creswell, 2012; Given, 2008). The inclusion criteria required participants to be high school students, to use information and communication technologies (e.g., mobile phones, social media, and the internet), and to be able to attend the creative drama sessions regularly. Of the participants, nine were in the ninth grade, three were enrolled in the preparatory class, and one student each was in the eleventh and twelfth grades. All participants owned a mobile phone and had been using one since middle school. The online platforms they used most frequently were WhatsApp, Instagram, TikTok, Snapchat, X (formerly Twitter), YouTube, Bluesky, Pinterest, and Facebook. Participants' statements regarding their social media use indicated that they were generally active users; however, they also experienced various problems related to sharing personal data, digital privacy violations, and prolonged internet use. Their social media and internet use habits suggest that these technologies constitute a regular and active part of their daily lives rather than merely a leisure-time activity.

Data Collection Instruments

In the study, the Social Media Privacy Protection Skills Scale for Adolescents, developed by Gelbal Odabaş et al. (2021), was administered before and after the creative drama intervention. During the drama sessions, participants were asked questions about their internet use, problems encountered in online environments, and the concepts of privacy and digital privacy in order to explore

their individual awareness, experiences, and proposed solutions related to the topic. Participants provided written responses, which were documented throughout the research process. Following the creative drama intervention, the Creative Drama Session Evaluation Form was administered online to systematically examine participants' experiences of and feedback on the creative drama process. The form consisted of questions organized under three themes: (1) Digital Privacy Awareness (data sharing in digital environments, with whom and how data are shared, privacy, and the confidentiality of personal information); (2) The Creative Drama Process (the contribution of creative drama to digital privacy awareness and the effects of roles, improvisations, physical activities, and games); and (3) Suggested Solutions (individual, social, and technological approaches to protecting digital privacy).

Data Analysis

Quantitative data analysis was based on the pretest and posttest scores obtained from the Social Media Privacy Protection Skills Scale for Adolescents. A paired-samples t-test was conducted to examine differences between participants' pretest and posttest scores. Separate analyses were performed for the total scale score as well as for the self-efficacy, privacy protection tendency, and privacy protection behavior subscales.

The qualitative data were analyzed using content analysis by following the procedures proposed by Creswell (2007). Participants' written responses were transferred to a digital format and prepared for analysis. The researchers reviewed the data repeatedly to develop an overall understanding and identify underlying patterns of meaning. The data were then divided into meaningful units and coded in accordance with the research questions, from which the main themes and categories were developed. To ensure that the coding process remained consistent with the research problem, both predetermined codes and codes derived from the data were used (Miles & Huberman, 1994; Creswell, 2012). Relationships among the themes were examined to identify similarities and differences in participants' views on digital privacy and creative drama. In addition, recurring structures and relationships were identified by examining similarities across patterns, and the findings were interpreted from a holistic perspective (Patton, 2014).

Validity and Reliability

To ensure the validity and reliability of the qualitative data, the data collection process was described in detail to enhance transparency and traceability. The analysis was conducted independently by two researchers, and the coding process was carried out systematically in accordance with the research questions. Both predetermined codes and codes derived from the data were used to ensure conceptual consistency. The codes and themes were compared across the two researchers until agreement was reached, and any differences were resolved through discussion to establish the final themes. In addition, the themes were supported with participants' statements, and the data were interpreted from a holistic perspective to minimize the potential influence of researcher subjectivity.

Creative Drama Program on Digital Privacy

A creative drama program was developed to enhance high school students' digital privacy awareness in line with the objectives of the study. During the development process, the topics, learning outcomes, and objectives of each session were determined based on the aims of the study and the relevant literature. The program consisted of six three-hour sessions and was designed to foster students' awareness of personal boundaries, privacy, and safe behavior in digital environments.

The first session, "My Circle of Trust," focused on introducing the concepts of personal boundaries and privacy. The second session, "Finding Our Voice: Saying No," explored assertive refusal skills, appropriate ways of expressing refusal in different social situations, and strategies for coping with possible consequences. The third session, "Our Digital Footprints: The Traces We Leave in the Virtual World," examined the importance of digital privacy, different types of personal data, and the concept of digital footprints through real-life examples. The fourth session, "Invisible Cameras: Who Is Watching Us?", focused on the collection, storage, and use of personal data in online environments, as well as privacy violations and appropriate responses to such situations. The fifth session, "Boundaries in the Digital World: What Do I Share, and What Do I Keep Private?", addressed digital privacy as a fundamental right, the risks associated with failing to protect personal information, and the permanence of digital footprints. The final session, "Heroes of Digital Privacy: Boundaries and Consent," aimed to help students develop responsible behaviors related to setting personal boundaries and respecting the boundaries of others in digital environments, analyze situations requiring them to say no, and develop appropriate coping strategies.

Research and Ethics

Ethical approval for the study was obtained from the Ethics Committee of Ankara University (Decision No. 635/5996, dated September 25, 2024). Participants were informed about the purpose of the study and advised that their participation was entirely voluntary. They were also informed that they could withdraw from the study at any stage without providing any reason. In addition, participants were assured that the information they provided would be kept confidential and used solely for research purposes. The study was conducted in accordance with the principles and procedures approved by the ethics committee.

Findings

Quantitative Findings on Social Media Privacy Protection Skills

Scores obtained from the Social Media Privacy Protection Skills Scale for Adolescents were compared based on participants' pretest and posttest assessments. The total scale score was calculated by summing the scores for all items. Scores on the scale range from 27 to 135, with higher scores indicating higher levels of social media privacy protection skills and lower scores indicating lower levels of these skills. The scale consists of three subscales: self-efficacy, reflecting confidence in protecting privacy on social media; privacy protection tendency, representing privacy awareness and sensitivity toward protecting privacy; and privacy protection behavior, measuring concrete behaviors such as limiting information sharing, obtaining permission, and using privacy settings (Gelbal Odabaş et al., 2021). Participants' pretest and posttest scores were compared, and means, standard deviations, mean differences, and paired-samples t-test results were calculated for both the total scale score and each subscale. The pretest–posttest comparison results for the 14 participants are presented in Table 1.

Table 1

Pretest–Posttest Results of the Social Media Privacy Protection Skills Scale

Subscale	Pretest Mean	Posttest Mean	Mean Difference	t(14)	p	Cohen's d	95% GA
Self-efficacy	26.27	37.73	+11.47	−9.02	< .001	2.33	(8.97, 13.96)
Privacy Protection Tendency	39.00 (9.47)	45.80 (3.67)	+6.80	−3.31	.005	0.85	(2.77, 10.83)
Privacy Protection Behavior	18.27 (4.59)	26.60 (4.08)	+8.33	−10.38	< .001	2.68	(6.76, 9.91)
Total Scale	85.93 (17.72)	114.60 (10.11)	+28.67	−8.74	< .001	2.26	(22.24, 35.10)

The results obtained after the 18-hour Creative Drama Program on Digital Privacy indicate a significant increase in participants' scale scores. In the self-efficacy subscale, mean scores increased from 26.27 to 37.73, and this increase was statistically significant. The effect size indicates that participants' self-efficacy levels regarding protecting their privacy in digital environments increased. In the privacy protection tendency subscale, mean scores increased from 39.00 to 45.80, and this difference was found to be significant. The effect size suggests that participants' awareness and sensitivity toward privacy on social media improved. In the privacy protection behavior subscale, mean scores increased from 18.27 to 26.60, and this increase was statistically significant. These findings indicate a substantial improvement in participants' behaviors related to protecting social media privacy. Similarly, the total scale score increased from 85.93 to 114.60, and this increase was statistically significant. The effect size for the total scale score indicates that the creative drama program was associated with substantial improvements in participants' social media privacy protection skills.

Qualitative Findings on Digital Privacy Awareness and the Creative Drama Process

Table 2

Emerging Themes and Categories

Themes	Categories
The Importance of Digital Privacy	Protection of personal information in digital environments Awareness in digital sharing
Awareness and Risk Perception in Digital Environments	Awareness of digital behaviors Recognition of risks
Digital Privacy Practices	Account and content management Caution in social media sharing
Digital Privacy in Daily Life	Safe behavior and setting boundaries Making informed decisions
The Impact of Creative Drama	Development of affective awareness and confidence Cognitive awareness and learning Application in daily life and behavioral change

The Importance of Digital Privacy

The qualitative findings indicate that participants developed an awareness of digital privacy as an important and sensitive issue in relation to the protection of personal information. Through improvisation activities, participants had the opportunity to experience digital privacy violations and evaluate their possible consequences. The improvisation processes made the consequences of sharing personal information more visible and demonstrated how quickly such information can spread in digital environments. These experiences can be considered to have contributed to participants' understanding of digital privacy at both cognitive and affective levels. For instance, P11 expressed this awareness by stating, "I learned that our privacy in digital environments can be put at risk by even a small mistake. For example, a single photo can reveal a lot of information about me." Similarly, P1 emphasized the importance of digital privacy by stating, "Paying attention to privacy has made me more careful about what I share. I learned that social media can be a risky place."

Participants who recognized the impact of their online sharing on their digital identities expressed that they had become more conscious about this issue. The games and physical activities included in the drama process contributed to participants' evaluation of how their sharing behaviors could affect privacy. The improvisations enabled participants to recognize the possible reflections of online behaviors on their daily lives. P14 expressed this awareness by stating, "I now understand the concept of digital privacy better and pay attention to my digital footprint on social media," while P6 highlighted the risks associated with information shared in digital environments by stating, "I protect my digital privacy by not sharing my location information and bank passwords."

Awareness and Risk Perception in Digital Environments

The online environment inherently involves various risks for adolescents. P11's reflection on the observations made during the drama process, "We created a digital privacy circle around ourselves with Post-it notes, and I observed that while invading others' spaces, we also left our own spaces vulnerable," indicates that risks related to digital privacy were recognized during the drama sessions. Highlighting the impact of this issue on adolescents' lives, P6 stated, "I realized that digital privacy can affect every aspect of our lives," emphasizing the importance of privacy in different areas of daily life. During the drama activities, participants had the opportunity to observe the possible consequences of their behaviors in digital environments, experience digital boundaries in a concrete way, and develop their awareness of digital privacy and their ability to empathize by enacting situations involving intrusion into others' spaces and violations of their own boundaries.

The improvisations conducted during the drama process provided participants with examples close to real-life situations and created an experiential space in which they could evaluate digital risks they might encounter in real life within a fictional context. Participating in various improvisations, P11 stated, "I learned that it could be dangerous if I am not careful, and I felt bad because I had not paid attention to these things before," indicating an increased awareness of digital risks that they had previously overlooked. The improvisations, games, and discussions within the drama process enabled participants to experience the emotional dimensions of digital risks. Participants had the opportunity to evaluate the possible consequences of inappropriate behaviors at both cognitive and affective levels. In this process, creative drama contributed to participants' self-reflection by observing their own behaviors and others' boundaries.

Digital Privacy Practices

During the drama workshops, participants had the opportunity to experience various strategies for managing their digital accounts and content. The games, physical activities, and improvisations used in the drama process provided participants with a learning environment in which they could apply and experience their knowledge about setting boundaries. P6's statement regarding boundary setting, "The activity that affected me the most was determining our digital privacy boundaries through keywords," and P1's statement, "I will pay more attention to what I share. I can prevent my passwords, personal information, or photos from being shared unintentionally," provide examples of behaviors developed by participants to protect their digital privacy.

Sharing content on social media emerges as an important digital privacy risk, particularly for high school students. The improvisations conducted during the drama workshops enabled participants to evaluate the possible consequences of inappropriate or unauthorized sharing. Participants expressed that they developed awareness of obtaining consent before sharing content and considering others' privacy when making posts on social media. P14's statement, "Now, before sharing my friends or family members on social media, I can communicate with them and minimize possible problems," and P11's statement, "I am now more careful about the content I share on my social media accounts," indicate that participants developed greater awareness of managing their digital sharing behaviors more consciously and showed increased sensitivity toward others' privacy.

Digital Privacy in Daily Life

Behaving safely in online environments and establishing personal boundaries emerged as important issues for the participants. P13's statement, "Through this study, I realized that I should never share the passwords of my personal accounts on social media or any digital platform with anyone," and P6's statement, "It will help me protect my digital privacy, for example by turning off location services in apps such as Snapchat," indicate that participants developed greater awareness of taking digital security precautions, setting boundaries, and engaging in safe online behaviors in their daily lives. Participants improvised situations involving potential risks they might encounter in everyday life and had opportunities to discuss these situations and possible decision-making processes both in and out of role. Similarly, P11's statement, "I now understand the concept of digital privacy better and pay attention to my digital footprint on social media," suggests that participants came to understand digital privacy not only through theoretical knowledge but also through experience-based learning, leading them to reflect on their everyday digital behaviors.

The Impact of Creative Drama

The findings suggest that creative drama contributed to participants' development of digital privacy awareness and encouraged them to reflect on behaviors that could be transferred to their everyday lives. The drama process provided participants with opportunities to express themselves more comfortably, develop a sense of trust within the group, and share their experiences. It also created a learning environment that supported understanding different perspectives and developing empathy. P14's statement, "The group drama activities affected me the most; I realized that I should also think about other people before sharing something," indicates that the group activities encouraged participants to think collaboratively and consider others' privacy. Similarly, P10's statement, "The 'Learning to Say No' drama activity helped me realize that saying no is a normal behavior and that I can do it without hesitation," demonstrates increased awareness of personal boundaries and consent. The same participant's statement, "I realized that I should never share the passwords of my personal accounts on social media or any digital platform with anyone," further suggests that the awareness developed during the drama process was connected to participants' everyday digital behaviors.

Discussion, Conclusion, and Recommendations

The findings indicate that the Digital Privacy Drama Program strengthened participants' awareness of personal boundaries in digital environments, increased their self-efficacy regarding the protection of privacy, and that this awareness was reflected in safer online behaviors. Considering the significant increases observed in the scale scores, creative drama can be regarded as an effective method for improving social media privacy protection skills. Throughout the drama process, participants re-evaluated the boundaries of their online sharing based on their own experiences, developed strategies for maintaining security in digital environments, and came to view privacy as a fundamental right. These qualitative findings support the quantitative results. Taken together, the findings suggest that the drama program contributed to enhancing participants' digital privacy awareness and their privacy-related behaviors in digital environments.

The findings indicate that creative drama not only fostered cognitive awareness but also contributed to the development of participants' behavioral skills related to protecting digital privacy. The experiential nature of creative drama, incorporating improvisation, role-playing, and the

enactment of problem situations, enabled participants to discuss potential privacy violations both in and out of role, develop possible solutions, and reflect on protective behaviors. In this respect, the findings support the view that creative drama can be considered an effective pedagogical approach for digital citizenship and digital privacy education.

The significant increase observed between the pre-test and post-test scores further indicates that the program had a positive effect on participants' digital privacy awareness, privacy self-efficacy, and social media privacy protection skills. These findings are consistent with previous research. Chang et al. (2023) argue that understanding one's digital footprint and the potential consequences of online actions is one of the key elements of protecting digital privacy. In this context, creative drama transformed abstract digital risks and consequences into concrete experiences, providing participants with opportunities to explore situations they may encounter in everyday life within a safe learning environment, thereby contributing to the development of their cognitive awareness of digital privacy.

These findings are also consistent with theories of experiential learning. Emphasizing that learning occurs through experience and reflection, Kolb (1984) and Dewey (2014) argue that individuals develop more enduring learning through active participation. In this context, creative drama enables participants to make sense of abstract concepts related to digital privacy through concrete experiences. Moreover, adolescents are reported to manage privacy primarily within the context of interpersonal relationships in digital environments (Boyd, 2014), highlighting the need to support digital privacy awareness through education (Livingstone et al., 2019). Similarly, Zhang-Kennedy et al. (2017) found that interactive learning approaches designed for children are effective in increasing privacy awareness and supporting the retention of this learning. Consistent with these studies, the findings of the present research support the use of interactive and participatory approaches such as creative drama as an effective pedagogical approach to digital privacy and digital citizenship education. By providing an experiential learning process, creative drama offers a learning environment that supports the internalization of digital privacy and online safety principles.

Throughout the study, in a manner consistent with Freire's (2017) concept of critical consciousness presented in *Pedagogy of the Oppressed*, participants did not acquire knowledge about digital privacy passively; instead, they questioned, discussed, and reconstructed it through their lived experiences. In this respect, the drama process provided a learning environment that reflected Freire's principle of learning through dialogue, in which knowledge was co-constructed through participants' own experiences and interactions with one another. Consequently, learning moved beyond the transmission of information and became a process of developing critical awareness.

Similarly, Dewey (2014) argues that learning derives its meaning not only from experience itself but also from reflection on that experience. In this context, creative drama provided participants with opportunities to act upon situations related to digital privacy, question their actions, and evaluate their consequences. As participants represented their digital behaviors within the drama process, they were able to externalize and re-evaluate their own attitudes. This experiential learning cycle contributed to participants' understanding of digital privacy not merely as an abstract concept but as an ethical practice embedded in everyday life.

The findings also point to the potential of creative drama to provide a safe learning environment. Through its "as-if" process, creative drama enables children and adolescents to explore risk-related situations, such as cyberbullying or friend requests from strangers (Chang et al., 2023),

within a safe learning environment. By rehearsing how they might respond to threats they could encounter in real life, participants had opportunities to explore different coping strategies for situations involving cyberbullying or online harassment. Similarly, participants in the present study were able to express their thoughts without fear of making mistakes and to experience different perspectives. This learning environment also made it possible to openly discuss personal and sometimes sensitive issues such as social media privacy. In this respect, the participatory and safe learning environment created through creative drama contributed to participants' understanding of privacy not only as an individual choice but also as a right associated with social responsibility.

The findings support the use of creative drama as an effective pedagogical approach to fostering digital privacy awareness. This result is consistent with the study by Okumuş and Atılğan (2021), which reported a positive relationship between digital literacy skills and concerns about digital privacy. Accordingly, as individuals' levels of digital competence increase, so do their awareness of risks in online environments and their concerns about privacy. In the present study, participants reported changes not only in their knowledge but also in their attitudes and behaviors related to digital privacy. The findings suggest that creative drama contributed to participants' recognition of their own digital boundaries, greater sensitivity toward others' privacy, and the development of more responsible digital citizenship behaviors. From this perspective, digital privacy awareness can be understood not merely as a cognitive outcome but as a learning process involving ethical, affective, and social dimensions. These findings further indicate that spending long periods of time in digital environments does not, by itself, lead to digital competence; rather, they reinforce the need for planned educational interventions that promote digital privacy awareness (Tatlıoğlu & Gülcan, 2025).

Based on the findings of the present study, the following recommendations are offered:

Based on the findings of this study, which aimed to enhance high school students' digital privacy awareness, school curricula may incorporate creative drama-based activities to support digital citizenship and digital privacy education. Creative drama can provide more inclusive and safe learning environments in which students are able to discuss their digital behaviors without fear of judgment. Likewise, participatory approaches such as process drama and forum theatre can encourage students to engage in the learning process as active participants rather than passive observers.

Considering that digital privacy is not only an individual concern but also a social responsibility, creative drama-based educational programs may be designed not only for students but also for parents, teachers, and school administrators. In particular, improving teachers' ability to recognize and manage digital risks may make an important contribution to protecting children in online environments. Accordingly, it is recommended that teacher education programs address digital privacy, digital citizenship, and safe online behavior through creative drama.

The findings also indicate that digital privacy education should not rely solely on the transmission of information. Instead, it should be supported by experiential learning processes that enable students to critically reflect on their everyday digital behaviors, develop safe online practices, and experience digital privacy through active participation. This finding is consistent with previous studies showing that young people who actively use digital technologies do not necessarily demonstrate the expected level of online privacy awareness (Bozdağ Tulum, 2025; Tatlıoğlu & Gülcan, 2025).

In this context, topics such as digital privacy, digital citizenship, cyberbullying, and digital ethics included in the Information Technologies and Software and Guidance curricula may be taught using creative drama methods and techniques. Similarly, creative drama activities conducted by school counselors may help transform concepts such as privacy, personal boundaries, consent, and assertiveness into more concrete and lasting learning experiences for students.

These recommendations are also consistent with Türkiye's digital transformation policies. The Twelfth Development Plan (2024–2028) emphasizes the need to strengthen educational initiatives and protective mechanisms related to personal data security, digital privacy, cybersecurity, and digital ethics, while also recommending the expansion of programs designed to improve children's technology and social media literacy (Presidency of Strategy and Budget, 2023). Within this framework, creative drama may be regarded as an innovative pedagogical approach that supports children in learning about digital privacy, digital citizenship, and online safety through direct experience.

References

- Adıgüzel, Ö. (2019). *Eğitimde yaratıcı drama*. Yapı Kredi Yayınları.
- Aksoy, S., Avunduk, S., Gavcar, E. G. & Büber, A. (2025). Evaluation of social media privacy, internet addiction in adolescents who are victims of sexual abuse and digital awareness in their parents. *Journal of Psychiatric Research*, 182, 368-372.
- Bayzan, Ş., & Özbilen, A. (2011). Dünyada internetin güvenli kullanımına yönelik uygulama örnekleri ve türkiyede bilinçlendirme faaliyetlerinin incelenmesi ve Türkiye için öneriler. *Engineering Sciences*, 7(2), 521-531.
- Bendechange, M., Tal, I., Wall, P. J., Grehan, L., Clarke, E., Odriscoll, A., ... Brennan, R. (2021, June). AI in my life: AI, ethics & privacy workshops for 15-16-year-olds. *Companion Publication of the 13th ACM Web Science Conference 2021* içinde (s. 34-39).
- Boyd, D. (2014). *It's complicated: The social lives of networked teens*. Yale University Press.
- Bozdağ Tulum, A. (2025). Dijital yerli gençlerin çevrimiçi mahremiyet farkındalıkları (Malatya ili örneği). *İmgelem, Yeni Medya Çalışmaları*, 113-144. <https://doi.org/10.53791/imgelem.1696287>
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2025). *Eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri* (37. bs.). Pegem Akademi.
- Ceyhan, E., Ceyhan, A. A. & Gürcan, A. (2007). Problemlerli internet kullanımı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 7(1), 387-416.
- Chang, V., Golightly, L., Xu, Q. A., Boonmee, T. & Liu, B. S. (2023). Cybersecurity for children: an investigation into the application of social media. *Enterprise Information Systems*, 17(11), 2188122. <https://doi.org/10.1080/17517575.2023.2188122>

- Creswell, J.W. (2007). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches* (2nd ed.). Sage.
- Creswell, J. W. (2012). *Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research* (4th ed.). Pearson.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research* (3rd ed.). SAGE.
- Dewey, J. (2014). *Deneyim ve eğitim* (4. Baskı, S. Akıllı, Çev.). ODTÜ.
- Doğan, H., Işıklar, A., & Eroğlu, S.E. (2008). Ergenlerin problemli internet kullanımının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 106-124.
- European Commission. (2025). *Commission publishes guidelines on the protection of minors online under the Digital Services Act*. European Commission. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/commission-publishes-guidelines-protection-minors>
- Freire, P. (2017). *Ezilenlerin pedagojisi* (E. Özbek, Çev.). Ayrıntı.
- Furnell, S., & Phippen, A. (2012). Online privacy: a matter of policy? *Computer Fraud & Security*, 2012(8), 12-18. [https://doi.org/10.1016/S1361-3723\(12\)70083-0](https://doi.org/10.1016/S1361-3723(12)70083-0)
- Gaming in Türkiye. (2021). *Türkiye oyun sektörü raporu 2021*. Gaming in Türkiye. <https://www.gamingin-turkey.com/files/pdf/turkiye-oyun-sektoru-raporu-2021.pdf> adresinden 26.01.2025 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Gelbal Odabaş Ö., İlhan T. & Kılıçer K. (2021). Ergenler İçin Sosyal Medya Mahremiyetini Koruma Becerileri Ölçeği'nin geliştirilmesi. *Bağımlılık Dergisi*, 22(4):341-359. <https://doi.org/10.51982/bagimli.888283>
- Given, L. M. (2008). *Convenience Sample*. *The SAGE encyclopedia of qualitative research methods* içinde. Sage
- Karaosmanoğlu, G., Adıgüzel, Ö. & Özdemir Şimşek, P. (2022). Lise öğrencilerinin siber zorbalıkla başa çıkma stratejilerini yaratıcı drama yoluyla anlamak. *Eğitim ve Bilim*, 47 (209), 207-237. <https://doi.org/10.15390/EB.2022.10368>
- Kemp, S. (2024). *Digital 2024: Global overview report*. We Are Social & Kepios. <https://wearesocial.com/uk/blog/2024/01/digital-2024-5-billion-social-media-users/> adresinden 26.01.2025 tarihinde erişim sağlanmıştır.
- Kolb, D. A. (1984). *Experiential learning: Experience as the source of learning and development*. Prentice Hall.
- Livingstone, S., Haddon, L., Görzig, Anke & Ólafsson, K. (2011) *EU Kids Online: final report 2011. Technical Report*. EU Kids Online, The London School of Economics and Political Science. <https://researchonline.lse.ac.uk/id/eprint/45490/>

- Livingstone, S., Blum-Ross, A., & Zhang, D. (2018). *What do parents think, and do, about their children's online privacy?*.
- Livingstone, S., Stoilova, M. & Nandagiri, R. (2019). *Children's data and privacy online: Growing up in a digital age. An evidence review*. London School of Economics and Political Science.
- Metinnam, İ. & Karaosmanoğlu, G. (2021). *Çocuk ve drama*. İzge.
- Miles, M. B., & Huberman, M. A. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. Sage.
- Neuman, W. L. (2014). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches* (7th ed.). Pearson.
- Okumuş, M., & Atilgan, S. S. (2021). Üniversite öğrencilerinin dijital okuryazarlık becerileri ile dijital mahremiyet kaygısı arasındaki ilişki. *TRT Akademi*, 6(12), 342-363. <https://doi.org/10.37679/trta.907558>
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev. Ed.). Pegem Akademi.
- Strateji & Bütçe Başkanlığı. (2023). *On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028)*. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2023/12/On-Ikin-ci-Kalkinma-Planı_2024-2028_11122023.pdf
- Stringer, E. T. (2007). *Action research* (3rd ed.). Sage.
- Tatlıoğlu, S. S., & Gülcan, C. (2025). Dijital mahremiyet bağlamında lise öğrencilerinin sosyal medya pratikleri üzerine karma bir araştırma. *Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi (Journal of Oriental Scientific Research)*, 17(1), 205–221. <https://doi.org/10.26791/sarkiat.1539595>
- Türkiye Büyük Millet Meclisi. (2025). *Dijital Ortamda Çocuk ve Gençlerin Korunmasına Dair Kanun Teklifi* (Esas No: 2/3460). Türkiye Büyük Millet Meclisi. <https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/KanunTeklifi/fbc0a279-1f5b-4c15-aca4-019b98b57dfd>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2021). *Çocuklarda bilişim teknolojileri kullanım araştırması, 2021* (Haber Bülteni No. 41132). <https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/41132>
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2024). *Çocuklarda bilişim teknolojileri kullanım araştırması, 2024* (Haber Bülteni No. 53638). <https://veriportali.tuik.gov.tr/tr/press/53638>
- Yanık, Ü. (2025). The transformation of digital privacy: A child rights perspective on eu and Türkiye's regulatory frameworks and recent developments. *Kişisel Verileri Koruma Dergisi*, 7(2), 108-159. <https://izlik.org/JA79DP78XB>

Appendix

Session 1²

Course: Guidance and Counseling

Subject: Personal Boundaries and Privacy

Group: High school students

Duration: 45 + 45 + 45 minutes

Method/Techniques: Creative drama / Role-playing, improvisation

Materials: Yarn, scissors, colored cardboard and paper, colored pencils, whiteboard marker, glue, adhesive tape, upbeat music, speaker, Appendix 1: Word Cards (Social media, Privacy, Digital privacy, Personal boundaries, Internet, Creative drama)

Learning Outcomes:

3. Explain the concepts of personal boundaries and privacy.
4. Recognize the importance of personal boundaries and privacy.

Procedure:

A. Preparation / Warm-up

Activity 1: The facilitator welcomes the participants by saying: "Welcome, everyone. Let's begin by getting to know one another a little better." The facilitator asks each participant to create an imaginary social media account. The account does not need to be real; it can be entirely fictional.

Participants stand in a circle. One by one, each participant portrays the profile picture of their imaginary account using only facial expressions or body posture. The rest of the group guesses which social media platform (e.g., Instagram, X, TikTok, LinkedIn) the profile picture might belong to.

Next, each participant expresses a short sentence from the "About Me" section of the imaginary account using an appropriate tone of voice or emotion. The statement may reflect the person's interests or style of social media use.

Examples include:

- *(enthusiastically)* "I love discovering and sharing new recipes!"

2. All creative drama sessions implemented within the scope of this study were designed according to a common narrative framework and pedagogical structure. The session presented here was selected as a representative example of the implementation process because it incorporates the principal creative drama techniques employed in the study (e.g., role-playing, improvisation, and still image) as well as the learning processes intended to foster digital privacy awareness. Therefore, it is presented in detail as an illustrative example of the intervention.

Setting Boundaries in the Digital World:
A Creative Drama Workshop to Promote Digital Privacy Awareness Among High School Students

- (*thoughtfully*) "Keeping up with world events."

If the group has a WhatsApp group that includes both the facilitator and participants, the activity may alternatively be conducted online. Participants share either an anonymous image or one of their own images as though posting on a social media platform and add a brief caption describing the post.

Reflection

The facilitator asks: "How do you think the social media platform you selected influences personal privacy and respect for personal boundaries?" Volunteers are invited to share their responses.

Activity 2: The facilitator asks participants to interact briefly using their imaginary social media accounts. The following prompts may be used:

- Like your favorite post.
- Ask an interesting question.
- Two participants comment on each other's posts.
- One participant starts a live broadcast.

If the previous activity was conducted through the WhatsApp group, participants complete these interactions online. They may comment on one another's posts, ask questions, react with emojis, or simulate a live broadcast through a video call.

Reflection

The facilitator asks:

1. While interacting with one another, did you make any effort to protect your personal boundaries and privacy?
2. If so, what did you do?
3. Why is it important to establish personal boundaries and protect your privacy in both real-life and online environments?

Activity 3: The facilitator says: "Now I will give each of you a piece of yarn. Using the yarn, I would like you to create a boundary representing your personal space in real life. Once you have created your space, remain inside it. Each person's space may be different—some may be large and others small. Let's see how each of us positions ourselves within our own privacy boundaries."

Participants are given sufficient time to create their personal spaces. While they are doing so, the facilitator asks:

- Who would make you uncomfortable if they entered your circle?
- Who could enter your circle without making you uncomfortable?

- With whom do you feel safe and comfortable inside your personal space?

After everyone has established their boundaries, the facilitator asks participants to move around while respecting their own boundaries and approaching the boundaries of others. After a short while, the facilitator says: "Now try to enter someone else's space and communicate your intention without speaking." The participant whose space is approached responds nonverbally. As the activity continues, the facilitator asks: "When you approach or try to enter another person's space, what kinds of information do you want to know about that person?"

Participants share their responses.

Next, the facilitator asks one volunteer to intentionally enter another participant's space without permission. The participant whose space is violated demonstrates how they would respond, while the rest of the group observes. This scenario may be repeated with several volunteers.

Reflection

The facilitator leads a discussion using the following questions:

1. What does it mean to enter someone else's personal space?
2. What does it mean when someone enters your personal space?
3. What does the concept of violation mean to you?
4. In what way does this experience represent a violation of privacy?

B. Improvisations

Activity 4: The facilitator plays lively music and invites the participants to walk freely around the space. When the music stops, participants are asked to imagine what "personal boundaries" would look like if they were a statue, and to create that frozen image with their bodies.

The music starts again, and participants continue walking. When the music stops, they are asked to imagine what a "boundary violation" would look like if it were a statue, and to assume that form. The music starts one final time. Participants walk freely once more, and when the music stops, they are asked to imagine what "privacy" would look like if it were a statue, and to create that image with their bodies.

Reflection

The facilitator asks the following questions:

1. What are personal boundaries?
2. What does privacy mean?
3. What is a boundary violation?

Activity 5: The facilitator asks each participant to draw a slip of paper from a bag containing the words listed in Appendix 1. Participants who draw the same word from four groups. Each group receives a card describing a dramatic situation and is asked to prepare an improvisation based on the assigned scenario.

Dramatic Situations

Group 1: Student A is in the 10th grade and has kept a diary regularly since middle school. The diaries are stored in a locked box in A's bedroom. One day, after returning home, A notices that the box has been opened and searched. A first tells a sibling, who denies knowing anything about it. During dinner, A brings up the issue with the parents. The mother says, "What's wrong with that? I read it. I think I have the right to know what my child writes and experiences." A becomes very angry, and soon the father and sibling also join the discussion.

Group 2: Student A has been absent from school for two days due to illness. Upon returning, A notices that classmates are acting distant. A asks a close friend, B, with whom they jointly manage an Instagram account, what has happened. B claims not to know anything. During recess, several classmates approach A and say they have seen A's Instagram messages and that everyone has read the negative comments A made about classmates. At that moment, B joins the conversation, and the discussion unfolds.

Group 3: A group of friends who have not met for a long time gathers at a café. They take a group photo together. Student A, whose social media account is public, uploads the photo without asking anyone for permission. After receiving a notification, B asks A to delete the photo. A refuses, saying there is no reason to remove it. As the other friends begin sharing their opinions, an argument develops.

Group 4: Student A boards a crowded bus on the way to school. Because the bus is full, a passenger standing behind repeatedly makes physical contact with A, causing discomfort. After this happens several times, A loudly asks the passenger to stop and explains feeling uncomfortable. Some passengers respond, "If you don't like it, you shouldn't take the bus." Others support A. The disagreement among the passengers gradually escalates.

During the improvisations, the facilitator guides the discussion using questions such as:

1. What boundary violations can you identify in these situations?
2. Have you experienced similar situations in real life?
3. If this had happened to you, what would you do to protect your privacy?

C. Evaluation

Activity 6: After the improvisations, the facilitator asks participants to form groups of three using the words listed in Appendix 1. The facilitator says:

"Your school is organizing a panel on personal boundaries and privacy, and a poster is needed to advertise the event. Discuss who the speakers might be, what topics they would address, which issues related to personal boundaries and privacy should be emphasized, and why these concepts are important. Work together to design a poster promoting the panel."

The facilitator distributes the necessary materials and allows sufficient time for the groups to complete their posters. Once finished, each group presents its poster to the rest of the participants.

Activity 7: Participants sit in a circle. The facilitator holds a ball of yarn, wraps one end around a finger, completes the sentence, "Privacy is important to me because..." and then tosses the yarn to a randomly chosen participant while holding onto the end. Each participant completes the sentence before tossing the yarn to another participant, creating a web of yarn. After everyone has spoken, the process continues in reverse order, beginning with the last participant. This time, participants complete the sentence: "Protecting my personal boundaries is important because..." As the yarn is passed back in reverse order, the web gradually unravels until it returns to the facilitator. The facilitator then asks the following questions:

1. What ideas or experiences from today's session stayed with you?
2. What do you do to protect your privacy? Do you think these measures are sufficient?
3. What might happen if you fail to protect your personal boundaries?

Volunteers share their responses, and the session concludes.